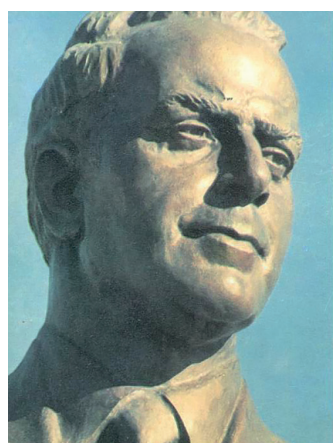

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

ABŞ-ın dövlət başçısından Prezident İlham Əliyevə məktub...

➔ Bax səh. 2

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli təvəqqüsidir.
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

22 oktyabr
2024-cü il,
çərşənbə axşamı
№ 194 (6780)
Qiyməti
60 qəpik

Azərbaycan qəti addımlarını davam etdirəcək

**Baydenin xüsusi köməkçisi
Prezident İlham Əliyevin qəbulunda**

➔ Bax səh. 2

Bakının sülhlə bağlı dəyişməz prinsipləri var

➔ Bax səh. 2

Qərbi Azərbaycan İcması
Milli Məclisin sədri Sahibə
Qafarova yə müraciət ünvanla

valarından didərgin düşmüş
azərbaycanlıların Qərbi Azər-

yib. Müraciətdə deyilir ki, Qərbi Azərbaycan İcması fəal beynəlxalq fəaliyyət həyata keçirərək beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsindəki tədbirlərdə tərəf kimi iştirak edir və Qərbi Azərbaycandakı doğma yurd-yu-

baycana qayıdış məsələsini davamlı olaraq qaldırır. Ölkəmizə qarşı qərəzli mövqedə olan dövlətlər və beynəlxalq təşkilatlar belə, bu məsələni insan hüquqları müstəvisində tutarlı argument kimi qəbul etməli olurlar.

Məktubda Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində Qərbi Azərbaycana qayıdış məsələləri üzrə qurumun yaradılması təklifi irəli sürülür. Bildirilir ki, parlamentdə belə bir qurumun yaradılması, ilk növbədə sözügedən məsələ ilə

bağlı ölkədəki konsensusu nümayiş etdirəcək, həmçinin Qərbi Azərbaycan məsələsinin qanunvericilik aspektləri ilə yanaşı, parlament diplomatiyası xətti ilə də effektiv şəkildə davam etdirilməsinə imkan verəcək.

Bütün bunları nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri Sahibə Qafarovanın sərəncamına əsasən, Qərbi Azərbaycandan qovulmuş azərbaycanlıların doğma torpaqlarına qayıtmaq hüququnun gerçəkləşməsinə dəstək

Qərbi Azərbaycana Qayıdış üzrə Təşəbbüs Qrupu yaradılıb

tək vermək məqsədilə parlamentdə deputat Əziz Ələkbərovun rəhbərliyi ilə Qərbi Azərbaycana Qayıdış üzrə Təşəbbüs Qrupu yaradılıb.

Sərəncamda Qərbi Azərbaycana Qayıdış üzrə Təşəbbüs Qrupunun vəzifə və səlahiyyətləri öz əksini tapıb.

XİN başçıları sülhü müzakirə etdi...

➔ Bax səh. 3

“3+3”-ün 3-cü görüşü...

Türkiyə Xarici İşlər Nazirliyinin ev sahibliyi, Azərbaycan, Rusiya, Ermənistan və İranın XİN rəhbərlərinin iştirakı ilə baş tutan Cənubi Qafqaz Regional Əməkdaşlıq Platformasının (“3+3” format) sayca üçüncü iclası mühüm nəticələri ilə yadda qaldı. Görüşdə Cənubi Qafqazda daimi sülh və sabitliyin bərqərar olması, həmçinin regional inkişaf məsələləri müzakirə olunub, konkret layihələr vasitəsilə regional...

➔ Bax səh. 3

Qərbin Gürcüstan planı...

➔ Bax səh. 6

İsrail şərtlərini ABŞ-a təqdim edib

➔ Bax səh. 6

TAP “yaşıl enerji”yə qoşulur

➔ Bax səh. 4

Aİ Şərqə doğru genişlənmə bilməyəcək?

➔ Bax səh. 5

Fransanın Azərbaycan “dərdi”

➔ Bax səh. 4

TDT-nin iqtisadi hədəfləri gerçəkləşir

Oktyabrın 18-də Bishkekə Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) üzv ölkələrin iqtisadiyyat və ticarət nazirlərinin keçirilən 13-cü iclasında Yaşıl Maliyyə və Mərkəzi Banklar Şurasının yaradılması təşəbbüsü irəli sürülüb. Tərəflərin yekdilliklə dəstəklədiyi digər təşəbbüs isə TDT ölkələri, eləcə də Macarıstanın da daxil olduğu - TURAN xüsusi iqtisadi zonasının yaradılması ilə bağlı olub. TDT üzvləri hər iki təşəbbüsün...

➔ Bax səh. 5

ABŞ-ın dövlət başçısından Prezident İlham Əliyevə məktub...

Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Cozef Bayden Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə məktub ünvanlayıb. Məktubda iki ölkə arasında münasibətlərin normalaşdırılmasına xidmət edəcək sülh sazişinin yekunlaşdırılması istiqamətində Azərbaycanın və Ermənistanın əldə etdiyi davamlı tərəqqidən məmnunluq ifadə olunub: “Sizi əmin etmək istəyirəm

ki, ABŞ əsrlər boyu davam edən münaqişəyə nəhayət son qoyacaq Azərbaycan ilə Ermənistan arasında dayanıqlı və ləyaqətli sülhün əldə edilməsinə dəstək verməyə hazırdır”.

Vurğulanıb ki, sülh sazişi Azərbaycanın suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi ilə yanaşı, bütün regionu transformasiya edəcək, Avropa və Mər-

kəzi Asiya arasında daha çox ticarətə, sərmayə qoyuluşuna və bağlılığa xidmət göstərəcək. “Dünyanın diqqəti COP29 ilə bağlı Bakıya yönəldiyi bir vaxtda global ictimaiyyətə sülhə sadıqlılığınızı nümayiş etdirmək üçün misilsiz imkana maliksiniz. Bildiyiniz kimi, sülh sazişinin razılaşdırılmamış bəndlərinə dair işin yekunlaşdırılması hər iki tərəfdən kreativlik

və güzəşt tələb edəcək. Lakin əminəm ki, bu imkandan yararlanmağa davam edəcəksiniz. Mən Sizi cari ildə sazişi yekunlaşdırmağa dəvət edirəm”, - deyə bildirilib. ABŞ Prezidenti məktubunda bu məsələyə dəstək verməyə sadıq olduğunu da bildirib: “Mənim administrasiyam sülhə yol açacaq cəsarətli təşəbbüslərin irəli sürülməsinə hazırdır. Xahişimlə xü-

susi köməkçim, Avropa üzrə baş direktor Maykl Karpenter atmağa hazır olduğumuz müəyyən addımlarla bağlı Sizi məlumatlandıracaq və Ermənistanla müzakirələrə dair Sizin mövqeyinizi öyrənəcək. Ümid edirəm ki, birgə fırvanlıq və ümumi xeyir naminə regiona dair yeni kursun seçilməsi üçün bu fürsətdən yararlanacaqsınız”.

Azərbaycan qəti addımlarını davam etdirəcək

Baydenin xüsusi köməkçisi Prezident İlham Əliyevin qəbulunda

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 21-də ABŞ Prezidentinin xüsusi köməkçisi və Milli Təhlükəsizlik Şurasının Avropa üzrə baş direktoru Maykl Karpenterini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Maykl Karpenter qəbula görə təşəkkürünü bildirdi və ABŞ Prezidenti Cozef Baydenin məktubunu dövlətimizin başçısına təqdim etdi. O, ABŞ-ın Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin tezliklə imzalanmasını dəstəklədiyini vurğulayaraq, sülh müqaviləsinin imzalanması üçün hazırkı

şəraitdə tarixi imkanların olduğunu dedi.

Sülh müqaviləsinin imzalanması ilə regional əməkdaşlıq üçün geniş imkanların yaranacağını vurğulayan qonaq bildirdi ki, ABŞ-ın bu prosesin irəli aparılmasında qəti dəstəyi var.

Sülh müqaviləsinin və onun əsasını

təşkil edən beş prinsipin təşəbbüskarının məhz Azərbaycan olduğunu deyən dövlətimizin başçısı vurğuladı ki, ölkəmiz regional sülh gündəliyini dəstəkləyir. Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, Ermənistanın sülh müqaviləsinin mətni üzrə son təkliflərini 70 gündən sonra göndərməsi

bu ölkənin prosesin irəli aparılması niyyəti ilə bağlı müəyyən sualları doğurur. Ermənistanın konstitusional əsasda Azərbaycanla qarşı ərazi iddialarının sülh müqaviləsinin imzalanması yolunda başlıca maneə olduğunu bildiren Prezident İlham

Əliyev ölkəmizin prosesin irəli aparılması üçün bundan sonra da qəti addımlarını davam etdirəcəyini vurğuladı.

Görüşdə Azərbaycan ilə ABŞ arasında ikitərəfli gündəliyə aid olan məsələlər barədə də fikir mübadiləsi aparıldı.

Bayden administrasiyası tələsir...

Cənubi Qafqazda yaranacaq sülh əbədi və dayanıqlı olmalıdır. İki əsrə yaxındır ki, erməni təcavüzündən, qondarma iddialardan, torpaq işğalın-

Bakının sülhlə bağlı dəyişməz prinsipləri var

dan əziyyət çəkən Azərbaycan 44 günlük müharibədə əldə olunan qalı-

biyyət ilə həm də bölgənin gələcək sabitliyinin təməlini qoydu - başqa

sözə, 30 ilə yaxın Ermənistanın beynəlxalq konvensiyaların və qətnamə-

lərin əleyhinə yönələn qeyri-hüquqi siyasəti aradan qaldırıldı. Bu gün Cənubi Qafqazda tamam fərqli ab-hava yaşanır - artıq Ermənistanla açıq kontekstdə izah olunur ki, regional layihələrdə yer almaq, əməkdaşlığın aktiv tərəfinə çevrilmək üçün bölgənin əbədi və dayanıqlı sabitliyi uğrunda səy göstərməlidir.

İrəvanın “yarımçıq sülh” təbliğatı...

Hazırda Ermənistanın apardığı “sülh təbliğatı” da 30 illik fəaliyyəti kimi qeyri-səmimidir. Belə ki, ayrı-ayrı platformalarda “sülhü imzalamağa hazırıq” deyə “bəyanatlar” verən rəsmi İrəvanın məntiqi anlaşılan deyil - bu ölkə, razılaşdırılmış bəndlər üzrə müqavilənin imzalanmasını “istəyir”. Həmin razılaşdırılmış bəndlər isə dayanıqlı və əbədi sülh üçün təməl sayıla bilməz - beləliklə, Ermənistanın fərqli maraqları axtarışında olması, qeyri-adekvat mövqe tutması bütün komponentləri ilə yenidən ortaya çıxır. Sülh sənədindəki vacib müddəaların çıxarılması ilə yanaşı, Ermənistanın sürətli silahlanması, erməni lobbisinin köməyi ilə planlaşdırılan bəzi qeyri-hüquqi addımlar, “hərbi təlimlər”, Ermənistanın əsgər toplamaq “arzusunu” göstərir ki, İrəvan yalnız “vaxt udmaq” niyyətindədir. Ayrı-ayrı himayədarlarının yenidən “Qarabağ mövzusu” gündəmə gətirmək “arzuları” da təsdiqləyir ki, Ermənistan sülh axtarışında deyil: onlar taym - aut götürmək istəyirlər.

İrəvan razılaşdırılmış bəndlərdən ibarət müqavilə hazırlayaraq tələm-tələsik imzalamaqla prosesi öz xeyrinə inkişaf

etdirmək niyyətindədir. Belə olduğu halda isə müqavilə əbədi sülhü təmin edə bilmir - ən azından Ermənistan Konstitusiyasındakı məlum ərazi iddiaları bu mü-

qaviləni hər an hüquqi qüvvədən sala bilər. Bu isə Azərbaycanın sülh baxışları ilə ziddiyyət təşkil edir. Azərbaycan təkcə öz milli təhlükəsizliyi və rifahı üçün deyil, bütün regionun daha yaxşı gələcəyi naminə möhkəm məsuliyyət hissi ilə hərəkət edərək bu prosesi irəli aparmaq niyyətindədir - Ermənistan Konstitusiyasında dəyişiklik tələbi də məhz bu tezisdə əsaslanır. Normallaşma prosesi uğrunda söylərimiz bizim prosesə sadıqlılığımızı, eyni zamanda, qətiyyətimizi göstərir. Ermənistan da qətiyyət göstərməli, hüquqi müstəvidə Azərbaycana qarşı ərazi iddialarından bir dəfəlik imtina etməlidir.

Bakının mövqeyi: dayanıqlı və əbədi sülh üçün...

Sirr deyil ki, Cənubi Qafqazda baş verən proseslər, sülh təşəbbüsü ilə bağlı məzahirələr beynəlxalq aləm tərəfindən də diqqətlə izlənilir. Ayrı-ayrı dövlətlər, fərqli platformalar sülh prosesinin inkişafını yüksək qiymətləndirir, tərəflərin razılığının Cənubi Qafqaza və ümumilikdə, beynəlxalq iqtisadi münasibətlər sistemində verəcəyi töhfələri önə çəkirlər. Amma proses bütünlüklə, detallı şəkildə ortadadır - Azərbaycanın irəli sürdüyü məqamlar sülhün “müvəqqəti atəşkəs” xarakteri daşıması üçün. Biz çağırırıq ki, müqavilə Cənubi Qafqazda Ermənistan ilə Azərbaycan arasında bütün problemləri kökdən həll etsin.

Prosesin tam şəkildə təhlili bu kriteriyalara əsaslanır. Bakının sülhlə bağlı öz prinsipləri mövcuddur - fərqli maraqlar və ya istəklər, çağırışlar və ya təkliflər dəyərləndirilir. Yekunda isə regionun gələcəyi üçün ən real məqamları özündə birləşdirəcək sənədin hazırlanması üçün çalışılır.

Çağırışın ünvanı: sülhü gecikdirən Ermənistandır

Amma deyəsən bəzi ölkələrin məsələyə münasibəti daha tələskəndir. Məsələn, Amerika Birləşmiş Ştatlarının prezidenti Cozef Bayden dünən Prezident İlham Əliyevə ünvanladığı məktubunda bildirir ki, “Sizi əmin etmək istəyirəm ki, ABŞ əsrlər boyu davam edən münaqişəyə nəhayət, son qoyacaq Azərbaycan ilə Ermənistan arasında dayanıqlı və ləyaqətli sülhün əldə edilməsinə dəstək verməyə hazırdır. Sülh sazişi Azərbaycanın suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi ilə yanaşı, bütün regionu transformasiya edəcək, Avropa və Mər-

kəzi Asiya arasında daha çox ticarətə, sərmayə qoyuluşuna və bağlılığa xidmət göstərəcək. Dünyanın diqqəti COP29 ilə bağlı Bakıya yönəldiyi bir vaxtda global ictimaiyyətə sülhə sadıqlılığınızı nümayiş etdirmək üçün misilsiz imkana maliksiniz. Bildiyiniz kimi, sülh sazişinin razı-

laşdırılmamış bəndlərinə dair işin yekunlaşdırılması hər iki tərəfdən kreativlik və güzəşt tələb edəcək. Lakin əminəm ki, bu imkandan yararlanmağa davam edəcəksiniz. Mən Sizi cari ildə sazişi yekunlaşdırmağa dəvət edirəm”.

Azərbaycanın mövqeyi aydın və obyektivdir - biz 2022-ci ildən başladığımız sülh prosesi ilə Cənubi Qafqaz üçün sabit və inkişafı hədəfləyən gələcək qurmaq arzumuzu önə çəkmişik. Lazımı şərtlər isə bəllidir - axı, bu sülh necə səmimi ola bilər ki, sənədi imzalayan tərəflərin birinin Konstitusiyasında digər ölkənin ərazilərinə qarşı iddialar yer alır. Təbii ki, ABŞ-ın sülh üçün çağırışlarını Azərbaycan da dəstəkləyir və dəyərləndirir - amma hazırda top Ermənistan tərəfdədir. Bayden sülh üçün Ermənistanı qətiyyət nümayiş etdirməyə çağırmalıdır.

Dialoq həqiqətən də sülhə aparan yeganə yoldur. Azərbaycan 30 il bu yol üçün mübarizə apardı. Bu gün rahat şəkildə sülh çağırışı edənlər həmin 30 il ərzində bir dəfə də olsun təcavüzkar dövlətə qarşı qəti addımlar atmadı, sülh üçün real zəmin yaratmadı. Bu gün də səsləndirilən çağırışların altında sanki tələskənlik dayanır - Ermənistanı sülh üçün lazım addımları atmağa təşviq etmək görək-məzmi?

P.İSMAYILOV

Zəfərə 17 gün qalırdı...

- Prezident İlham Əliyev Türkiyə Respublikasının Baş Ombudsmanını qəbul edib.
- Hadrut qəsəbəsindən şimalda yerləşən artilleriya bölmələrinə yeni gətirilmiş erməni könüllülər atəş mövqelərini tərk edərək qaçıb. Ağdərə istiqamətində yerləşən 5-ci dağıtıcı alayın müdafiə sahəsinə endirilən artilleriya zərbələri nəticəsində düşmən çoxsaylı itkilər verib. 543-cü alayın müdafiə sahəsinə endirilən atəş zərbə-

ləri nəticəsində şəxsi heyət arasında xeyli itki olub. 1-ci taborun bir bölüyünün şəxsi heyəti isə döyüşə girməkdən imtina edib.

- Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin məsəsisələri yeni növ zərbə tipli, daha böyük dağıdıcı gücə malik “İti qovan” pilotsuz uçuş aparatlarının seriyalı istehsalına başlayıb.
- Ermənistan ordusu Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəmərinin hədəfə alaraq raket atıb.
- Naxçıvan Muxtar Respublikasının Sə-

dərək və Şorur rayonları istiqamətində uçuş keçirməyə cəhd göstərən Ermənistan silahlı qüvvələrinə məxsus taktiki pilotsuz uçuş aparatı bölmələrimiz tərəfindən məhv edilib.

- Düşmənin Siyəzən istiqamətində atdığı ballistik raket dənizə düşüb.
- Azərbaycan Ordusunun cəbhənin Qubadlı, Xocavənd və Ağdərə istiqamətində keçirdiyi əməliyyatlar nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələri şəxsi heyət və dö-

yüş texnikası baxımından ağır itkilərlə verərək mühüm yüksəkliklərdən və bir sıra mövqelərdən geriye çəkilməyə məcbur edilib. 155-ci artilleriya, 5-ci dağıtıcı və 543-cü alaylarına ordumuzun vurduğu artilleriya zərbələri nəticəsində komandir heyəti daxil olmaqla, çoxlu sayda canlı qüvvə məhv edilib, yaralanıb və itkin düşüb. Düşmənin yeraltı sığınacaqları dağıdılıb.

- Suqovuşan və Talış kəndlərinə gedən tarixi yolların bərpasına başlanılıb.

“3+3”-ün 3-cü görüşü...

İstanbulda birgə Bəyanat imzalandı...

Formatın əsas məqsədi

Region, xüsusilə də Cənubi Qafqaz coğrafiyası son otuz il ərzində Ermənistanın işğalçılıq siyasəti ucbatından qarşıdurmalarla, sülh üçün təhdidlərlə üzləşməli olub. 44 günlük müharibənin nəticələri əsasında yaranan yeni reallıqlar isə regionda tamamilə fərqli mənzərə formalaşdırıb. Bu gün region qarşıdurmalar səhifəsini birdəfəlik bağlamağa, potensialı əməkdaşlığa, davamlı sülhün və təhlükəsizliyin təmin edilməsinə yönəlməyə heç vaxt olmadığı qədər daha yaxındır. Açılan bu fürsət pəncərəsindən maksimum səmərəli şəkildə istifadə olunmalıdır. Azərbaycan da məhz buna can atır. Ölkəmiz qalib tərəf olmasına rəğmən, müharibə başa çatandan dərhal sonra məğlub Ermənistanla sülh təklifləri ünvanlayıb. Ölkəmiz özünün sülh təkliflərində bir qayda olaraq beynəlxalq hüquq normallarından çıxış edir.

“3+3” formatı da regional və global səviyyədə uzlaşdırılmış siyasət aparən Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin təşəbbüsü əsasında formalaşıb. Bu format Azərbaycan, Türkiyə, Rusiya, İran, Ermənistan və Gürcüstan arasında əməkdaşlıq əsasında ehtiva edir. Hələlik bəhs olunan formatda keçirilən görüşlərdə Gürcüstan iştirak etmir. Bundan əvvəl format çərçivəsində birinci toplantı 2021-ci ilin dekabrında xarici işlər nazirlərinin müavinləri səviyyəsində Moskvada, ikinci görüş isə 2023-cü ilin oktyabrında XİN başçıların iştirakı ilə Tehrandə reallaşıb.

Moskva toplantısında iqtisadiyyat, energetika, ticarət, nəqliyyat, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları, təbii ehtiyatlar, təhsil, mədəniyyət, turizm kimi sahələr üzrə əməkdaşlığın perspektivi nəzərdən keçirilib. Görüş iştirakçıları bütün bu kimi istiqamətlər üzrə əməkdaşlığa dair razılıq əldə ediblər. Tehrandə baş tutan beşrəflili görüşdə isə regional kommunikasiya mə-

Türkiyə Xarici İşlər Nazirliyinin ev sahibliyi, Azərbaycan, Rusiya, Ermənistan və İranın XİN rəhbərlərinin iştirakı ilə baş tutan Cənubi Qafqaz Regional Əməkdaşlıq Platformasının (“3+3” format) sayca üçün-

sələsi də müzakirə predmetinə çevrilmişdi.

İstanbulda baş tutan görüş sayca üçüncüdür. Türkiyənin Xarici İşlər Nazirliyinin toplantı ilə bağlı açıqlamasında bildirilib ki, üçüncü toplantısı keçirilən Cənubi Qafqaz Regional Əməkdaşlıq Platformasının (3+3) başlıca məqsədi regional mülkiyyət anlayışı ilə Cənubi Qafqazda qarşılıqlı fayda prinsipi əsasında çoxrəfli əməkdaşlığın inkişafıdır.

Qeyd edək ki, Azərbaycan “3+3” formatında yüksək fəallıq nümayiş etdirir. Yeri gəlmişkən, Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov İstanbul görüşündə çıxış edərək ölkəmizin təhlükəsizlik, iqtisadiyyat, ticarət, energetika, nəqliyyat-kommunikasiya, ətraf mühitin mühafizəsi, təbii və texnogen fəlakətlər və sair istiqamətlər üzrə mövcud çağırışların regional əməkdaşlıq imkanlarına çevrilməsinə yönələn baxışı, o cümlədən postmünaqişə dövründə regional sülh və normalaşma prosesi üzrə mövqeyindən ətraflı bəhs olunub.

şu dövətən Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları açıq-aşkar legitimləşdirilib.

Eyni zamanda, Azərbaycan reallıqdan çıxış edərək Ermənistanla artıq ölü quruma çevrilmiş Minsk qrupunun de-yure ləğvi ilə bağlı ATƏT-ə birgə müdaxirət ünvanlamağa çağırış edir. Ermənistan isə müxtəlif bəhanələr gətirməklə bunu etməyə tələsmir. Prezident İlham Əliyevin də dəfələrlə bildirdiyi kimi, artıq uzun müddətdir ki, bu qrup fəaliyyətsizdir. Hazırda Minsk qrupunun fəaliyyətdə olması üçün heç bir səbəb yoxdur. Ermənistanın Azərbaycanın bəhs olunan çağırışına adekvat cavab verməməsi bu ölkənin sülh istəyindən uzaq olduğunu, dialoqdan qaçdığını bir daha təsdiqləyir. Konstruktiv dialoqdan qaçan Ermənistan Fransa, ABŞ kimi ölkələrin təhriki ilə yeni müharibə hazırlıqları görür və öldürücü silahlar alır, hərbi büdcəsini artırır. Bütün bunlar isə N.Paşinyanın, A.Simonyanın, A.Mirzoyanın müxtəlif beynəlxalq platformalarda sülh istəyindən danışmaları ilə ziddiyyət təşkil edir. Ermənistan reallıqda sülh istəyirsə, silahlanmaya yox, dialoqa üstünlük verməlidir.

ziyyəti və perspektivləri müzakirə olunub.

Azərbaycanla ABŞ arasında ikitərəfli münasibətlərdə müsbət dinamikanın yaradılması, gələcək əməkdaşlıq perspektivlərinin müəyyənləşdirilməsi istiqamətində səylərin artırılmasının əhəmiyyəti qeyd edilib.

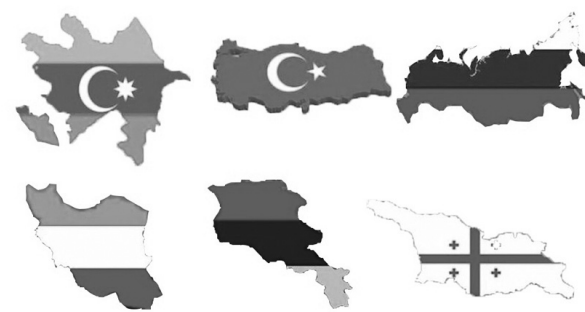
Görüş zamanı Ceyhun Bayramov Azərbaycanla Ermənistan arasında normalaşma və sülh sazişi üzrə aparılan proses, eləcə də sonuncu İstanbul görüşü ba-

cü iclası mühüm nəticələri ilə yadda qaldı. Görüşdə Cənubi Qafqazda daimi sülh və sabitliyin bərqərar olması, həmçinin regional inkişaf məsələləri müzakirə olunub, konkret layihələr vasitəsilə regional əməkdaş-

Regional iqtisadi əməkdaşlığın faydaları

Ermənistanın Azərbaycan ərazilərini 30 ilə yaxın işğal altında saxlaması həm də regional əməkdaşlığa ciddi maneələr yaradıb. Artıq belə maneələr yoxdur - İstanbulda qəbul olunan Bəyanatda regional iqtisadi əməkdaşlığın ölkələrarası etimadın bərqərar olmasında və rifahın, sabitliyin artırılmasında oynadığı rol vurğulanıb. Nəqliyyat, kommunikasiya, ticarət, enerji, investisiya və inteqrasiya sahələrində əməkdaşlıq imkanlarını dəyərləndirmək barədə razılığa gəlinib.

Həqiqətən də, regionun iqtisadi potensialı kifayət qədər böyükdür. Onu da qeyd edək ki, Azərbaycan indiyədək Ermənistan istisna olmaqla bütün region dövlətləri ilə xoş mərəmə əsaslanan siyasət aparmaqla güclü iqtisadi əlaqələr qurmağa nail olub. Bu gün Azərbaycanın Türkiyə, Gürcüstan, eləcə də İran və Rusiya ilə əlaqələri yüksək səviyyədədir. Dövlətlərarası çoxrəfli formatlar uğurla işləyir. Ölkələr arasında siyasi dialoq bütün səviyyələrdə birmənalı şəkildə dəstəklənir. Qonşu dövlətlər müxtəlif beynəlxalq

Bəyanatda vurğulanı ki, Türkiyə Cənubi Qafqazda daimi sülhün təmin edilməsi və əməkdaşlığın gücləndirilməsi məqsədilə region ölkələri ilə işləməyə davam edəcək. Regional və global güc olan, öz siyasətində bir qayda olaraq xoş mərəmdən, yaxın qonşuluq prinsipindən çıxış edən Türkiyə bu prosedə həqiqətən də müsbət rol oynaya bilər. Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan bir qədər bundan əvvəl Nyu-Yorkda BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessiyasında onu müşayiət edən jurnalistlərlə söhbətində bildirmişdi ki, ölkəsi Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh sazişinin əldə olunması üçün səy göstərir. O, Türkiyənin qonşu ölkələr arasında sabitlik və mehriban qonşuluq mühitinin təzliklə təmin edilməsinin tərəfdarı olduğunu demişdi. Qardaş ölkənin dövlət başçısı jurnalistlərlə söhbətində Ankaranın Azərbaycanın sülh gündəmini dəstəklədiyini xüsusi vurğulayıb ki, bu da Türkiyənin artıq tarixdə qalan Qarabağ probleminin beynəlxalq hüquq, ölkələrin suverenliyi və ərazi bütövlüyü prinsipi əsasında həllində lap əvvəldən nümayiş etdirdiyi ədalətli yanaşmanın davamı anlamın-

lığın dərinləşdirilməsi mövzusunda fikir mübadiləsi aparılıb. İclasın sonunda iştirakçı tərəflərin birgə Bəyanatı qəbul edilib. Sənəddə regional əməkdaşlıq üçün zəruri olan mühüm çağırışlar diqqətə çatdırılıb.

Regional iqtisadi əməkdaşlığın faydaları

xalq platformalarında əksər hallarda bir-birlərinin maraqlarını müdafiə edirlər. Regional iqtisadi əlaqələr də siyasi dialoqun yüksək səviyyəsinə adekvat qurulub. Birgə təşəbbüslərlə reallaşdırdıqları enerji, nəqliyyat layihələri regional və global əməkdaşlıq baxımından xüsusi önəm daşıyır. Bu sırada Bakı-Supsa, Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum, Cənub Qaz Dəhlizi kimi enerji, Bakı-Tbilisi-Qars kimi nəqliyyat layihələrinin önəmini xüsusi qeyd edə bilərik. Azərbaycan regionda energetika sahəsində ənənəvi istiqamətlərdən başqa, həm də “Yaşıl enerji dəhlizi” layihəsi üzrə əməkdaşlıq həyata keçirir. Paralel olaraq ticarətin asanlaşdırılması və ticarət axınının şəxələndirilməsi, gömrük və sərhəd-keçid infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi, dövlət sərhədindən yük daşımalarının həcmimin, habelə buraxılış məntəqələrinin keçirmə qabiliyyətinin artırılması və digər istiqamətlərdə görülən tədbirlər nəticəsində ölkələr arasında iqtisadi əlaqələrin dayanıqlı inkişaf dinamikası təmin edilib. Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi ilə yük daşımaları 2017-ci ilə müqayisədə 44 faizdən çox olub. Region ölkələri arasında birgə layihələr də reallaşdırılıb - cari ilin may ayında Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Respublikası dövlət sərhədində - Araz çayı üzərində inşa edilən “Xudafərin” və “Qız Qalası” hidroqovşaqları istifadəyə verilib. Hələlik, regional iqtisadi əməkdaşlıq zəncirində ən zəif bənd qismində Ermənistan çıxış edir. Ancaq bu ölkə də yaranmış fürsətləri rəşional şəkildə dəyərləndirməklə, region dövlətləri ilə yeni əlaqələr qura bilər. Ermənistanın dalan ölkə olmaqdan qurtulması üçün yeganə şansı revansist mövqeyindən geri çəkilməsi və regional əməkdaşlığa qoşulmasıdır.

Türkiyə dəstək verir

da qəbul olunur.

Ümumiyyətlə, Qarabağ məsələsinin həllində həm regional, həm də global səviyyədə Türkiyə hər zaman Azərbaycanın yanında yer alıb. Hazırda Ermənistan və bu ölkəni dəstəkləyən xarici güclər Ermənistan-Türkiyə münasibətlərinin normalaşmasını Azərbaycanla Ermənistan arasında gedən sülhyaratma prosesindən ayırmağa çalışırlar. Bu, hiyləgər və absurd bir yanaşmadır. Qeyd olunan iki məsələnin bir-birindən ayrılması qarşı tərəfin mövqeyini gücləndirməyə xidmət edir. Azərbaycan və Türkiyə bu yanaşmanı əsla qəbul etmirlər. İstanbul görüşü çərçivəsində baş tutan tədbirlərdə də bildirdiyi kimi, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanması Ermənistan-Türkiyə münasibətlərinin normalaşmasına da müsbət təsir göstərəcək.

Mübariz ABDULLAYEV

Ceyhun Bayramov ABŞ Prezidentinin xüsusi köməkçisi ilə görüşüb

Oktyabrın 21-də Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ABŞ Prezidentinin xüsusi köməkçisi və Milli Təhlükəsizlik Şurasının Avropa üzrə baş direktoru Maykl Karpenterin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsi bildirilib ki, görüşdə Azərbaycan ilə ABŞ arasında ikitərəfli və regional məsələlər, habelə Azərbaycanla Ermənistan arasında normalaşma prosesinin cari və-

ziyyəti və perspektivləri müzakirə olunub.

Azərbaycanla ABŞ arasında ikitərəfli münasibətlərdə müsbət dinamikanın yaradılması, gələcək əməkdaşlıq perspektivlərinin müəyyənləşdirilməsi istiqamətində səylərin artırılmasının əhəmiyyəti qeyd edilib.

Görüş zamanı Ceyhun Bayramov Azərbaycanla Ermənistan arasında normalaşma və sülh sazişi üzrə aparılan proses, eləcə də sonuncu İstanbul görüşü ba-

rədə qarşı tərəfə məlumat verib. Sülh sazişi üzrə danışıqlarda əhəmiyyətli irəliləyişə baxmayaraq, yekun sülh sazişinin imzalanmasına ən ciddi maneənin başda Ermənistan konstitusiyası olmaqla, bu ölkənin bir sıra hüquqi və siyasi sənədlərində Azərbaycana qarşı ərazi iddialarının davam etməsi olduğu vurğulanıb.

Bu dəfə İstanbulda... XİN başçıları sülhü müzakirə etdi...

Sülh müzakirə olunur...

Sülhün detalları isə hərtərəfli müzakirə olunur. Qeyd edək ki, tərəflər arasında artıq bir neçə dəfə şərhlər mübadiləsi reallaşıb. Eyni zamanda, bir ilə yaxındır ki, Ermənistan ilə Azərbaycanın münasibətlərinin normalaşması üçün keçirdiyi görüşlər ikitərəfli xarakter daşıyır. Səbəb isə bəllidir - Azərbaycan özünün ərazi bütövlüyünü təmin edib, suverenliyi bərpa olunub. Regionda sülhün və təhlükəsizliyin təmini, Ermənistan ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin normalaşdırılması prosesi beynəlxalq gündəlikdən düşüb. Paralel olaraq son bir ilə yaxın müddətdə baş verən irəliləyişlər təsdiqlədi

ki, ikitərəfli təmaslar proses üçün daha təkanvericidir. Bu müddətdə hər iki ölkənin müvafiq dövlət strukturlarının birgə açıqlama yayması, qarşılıqlı olaraq hərbiçilərin azad edilməsi, Ermənistanın Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını və Qarabağı da Azərbaycan torpaqları kimi tanıdığını bəyan etməsi, COP29-a ev sahibliyini dəstəkləməsi, bu ilin aprelində 4 kəndin qaytarılması, müvafiq delimitasiya komissiyalarının aparıldığı birgə müzakirələr qəbul edilən Əsasnamə, nəhayət, bəzi ərazilərdə delimitasiya, hətta demarkasiya işlərinin görülməsi də onu göstərir ki, yad regionların bu məsələdə “vasitçilik” aparmağa çalışması əbəsdir.

Rusiya xarici işlər naziri Ermənistan və Azərbaycanın razılığa gələ biləcəyi istənilən platformanı məqbul sayır. “Əgər onlar birbaşa razılığa gələ bilsələr, biz yalnız sadə olarıq. Bu gün biz təklif etdik ki, əgər onlar buna hazırdırlarsa, “3+3” platformasından istifadə etsinlər, lakin, Bakı və İrəvan qərar verməlidir”, - deyər o əlavə edib.

Rusiya xarici işlər naziri Ermənistan və Azərbaycanın razılığa gələ biləcəyi istənilən platformanı məqbul sayır. “Əgər onlar birbaşa razılığa gələ bilsələr, biz yalnız sadə olarıq. Bu gün biz təklif etdik ki, əgər onlar buna hazırdırlarsa, “3+3” platformasından istifadə etsinlər, lakin, Bakı və İrəvan qərar verməlidir”, - deyər o əlavə edib.

Yenidən bir masa arxasında...

Vurğulandığı kimi, sülh regional əməkdaşlığın bini-ci şerti kimi çıxış edir - bu baxımdan, ayrı-ayrı region ölkələrində və ya tədbirlər çərçivəsində Ermənistan ilə Azərbaycan rəsmiləri arasında da bu kimi təmaslar yaranır. Məsələn, bir neçə ay öncə Almatıda Azərbaycan və Ermənistanın xarici işlər nazirləri Ceyhun Bayramov ilə Ararat Mirzoyan arasında danışıqlar aparılmışdı. Bu müzakirələrin ardından isə Qazaxıstan prezidenti Ka-

sım-Jomart Tokayev bir neçə dəfə ikitərəfli təmaslar üçün təşəbbüskar qismdə çıxış edib.

Yeri gəlmişkən, oktyabrın 18-də Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və Ermənistan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan arasında İstanbulda “3+3” regional məşvərət platforması çərçivəsində görüş keçirilib. Xarici İşlər Nazirliyinin yaydığı məlumata görə, tərəflər Sülh və Dövlətlərarası Münasibətlərin Qurulması haqqında Saziş ilə bağlı danışıqları davam etdirib, ən qısa zaman ərzində onun yekunlaşdırılması və bağlanmasını üçün daha çox səy göstərmək istiqamətində razılıq əldə ediblər. Tərəflər Türkiyənin qonaqpərvərliyini təqdir ediblər.

ləcək perspektivi üçün yeni hədəflər müəyyənləşir. Asiya ilə Avropanın “təbii körpüsü” adlandırılan, sivilizasiyaların, Şərq və Qərb mədəniyyətlərinin qovşağı sayılan Azərbaycanın yeni mərhələ üçün həm də Şərq-Qərb tranzitinin təbii iqtisadi körpüsü funksiyasını daşımağı öz üzünə götürüb. Azərbaycan bütövlükdə, Cənubi Qafqazın prosesdən uzaqla və həm siyasi, həm də iqtisadi dividend qazanaraq çıxması üçün çalışır - başqa sözlə, Azərbaycan istər təşəbbüskarı olduğu, istərsə də iştirakçı kimi təmsil olunduğu global layihələrin ilk növbədə Cənubi Qafqaz regionunu əhatə etməsi, bölgədə dividendlər qazandırması faktoruna fokuslanır. Burada bütünlüklə bölgənin maraqları əhatə olunur - o cümlədən də Ermənistanın. Bu mənada, İrəvan sülh üçün iki dəfə düşünməlidir...

P.İSMAYILOV

TAP “yaşıl enerji”yə qoşulur

Azərbaycan Avropaya qazla yanaşı, hidrogen ixracına hazırlaşır

Trans-Adriatik Boru Kəməri (TAP) konsorsiumunun planlarına əsasən, Avropanın təmiz enerji istehlakı tələblərinə uyğun olaraq, növbəti mərhələdə təbii qazla qarışıq hidrogen nəqli də nəzərdə tutulur. Bununla bağlı təşəbbüslər hazırda daha da artır və enerjinin de-karbonizasiyası məsələləri aktuallaşıb. Xüsusilə də global iqlim çağırışlarından irəli gələn karbon emissiyalarının həcmnin azaldılması və təmiz enerjiyə keçid strategiyasına uyğun olaraq konsorsiumun bütün tərəfdaşları təchizatçı və alıcılarla bu istiqamətdə fəal məsləhətləşmələr aparır.

TAP-ın icraçı direktoru Luka Skjeppati bildirib ki, konsorsium və Avropalı alıcılar üçün hazırda əsas mühüm məsələ ənənəvi yanacağın, yəni maye qazın nəqlinin daha çox artırılmasıdır. Bu strateji plana əsasən, TAP-ın illik nəqlətmə gücünün 20-30 milyard kubmetrə qədər artırılması nəzərdə tutulur. Hazırda Azərbaycan TAP kəməri ilə Avropaya ildə 10-12 milyard kubmetr qaz ixrac edir. Yaxın 5-6 ildə bu rəqəmin 20 milyard kubmetrdən çox olacağı nəzərdə tutulur. Bu məqsədlə kəmərin genişləndirilməsi və imkanlarının artırılması ilə bağlı texniki layihə icra olunur. L.Skjeppati yaxın illərdə təbii qazla bərabər, yaşıl hidrogenin nəqli üçün də hazırlıq gördüyünü vurğulayıb.

Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurasının “yaşıl məşvərəti” ...

Hidrogen tədarüki Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası Nazirlərinin son ildə keçirilən iclaslarında müəmmadi olaraq müzakirə olunub, istehsal olunacaq hidrogenin Avropaya ixracı təşəbbüsləri irəli sürülüb. Bunun ardınca, TAP konsorsiumu tərəfindən bir neçə ay əvvəl hidrogen daşınmasına hazırlıq məqsədilə boru kəməri sınaqdan keçirilib. Sınağın ilkin nəticələri ümidverici olub və ümumi rəy texniki imkanların və infrastrukturun hidrogen tədarükünə cavab verdiyini təsdiqləyib. Ancaq bununla yanaşı, kəmərin fiziki imkanlarının gücləndirilməsi, ötürücü stansiyalar və qurğularda, digər infrastrukturlarda zəruri modernləşdirmə işlərinin aparılması tövsiyə olunub. Bu məqsədlə tərəfdaşlar yeni enerji nəqli şəbəkəsinin yaradılmasına və inkişafına sərmayə qoyuluşlarını vacib hesab edirlər.

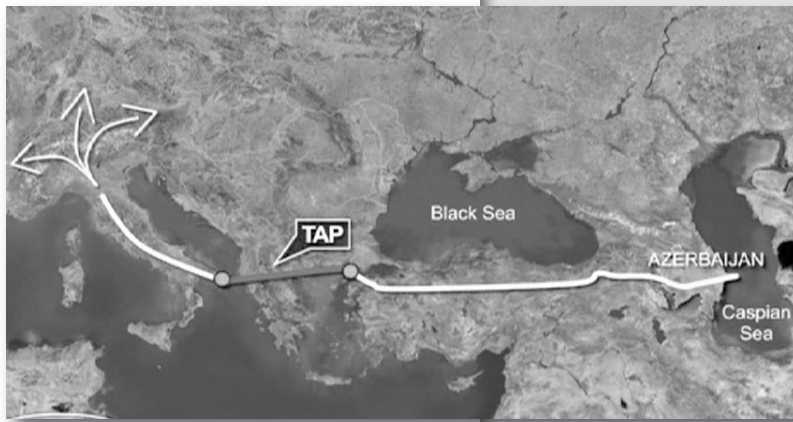
Qeyd edək ki, hidrogen və bioqaz perspektivli və daha təmiz yanacaq növlərindən

hesab olunur. Hidrogen (H2) kainatda ən çox yayılmış maddə və enerji mənbəyi olmaqla, öz yüngüllüyünə görə yer kürəsində molekulyar surətdə nadir rast gəlinir. Hazırda dünyada istehsal olunan hidrogenin əsas hissəsi təbii qazdan alınır. Bu proses zamanı atmosfərə karbon qazı emissiyası daha təmiz texnologiya ilə aparılır ki, ekoloji cəhətdən daha sərfəlidir.

Hidrogen həm də adi sudan elektroliz metodu ilə alınır və bərpa olunan enerji metoduna əsaslanır. Bu zaman isə ümumiyyətlə, karbon emissiyası olmur və bu mətlə alınan hidrogen ekoloji cəhətdən ən təmiz enerji sayılır.

İqtisadi baxımdan qazdan hidrogen alınması o qədər də sərfəli deyil, istehsal prosesi xərcləri çoxdur. Ancaq sudan alınan hidrogenin istehsal xərcləri xeyli aşağıdır və hazırda dünya ölkələri məhz bərpa olunan mənbələrə - yəni su resurslarına əsaslanan hidrogenə daha çox üstünlük verir. Hidrogenin əsas üstünlüyü isə daha yüksək enerjivermə əmsəlidir.

Hidrogen nəqli olduqca çətin hesab edilərsə də, müasir nəqli və ötürmə sistemləri bu enerjinin də tədarükünü də mümkündür. Bəzi araşdırmalara görə hidrogen təbii qazla birlikdə buralar vasitəsi ilə ötürülə bilər. Bu baxımdan TAP-la hidrogenin daşınması ilkin mərhələdə qazla birlikdə həyata keçiriləcək. İlk ssenariyə əsasən, hidrogenin nəqli TAP-la ötürülən təbii qazın 10 faizini təşkil edəcək. Bu, indiki həcm göstəicisi ilə ildə 1,1-1,2 milyard kubmetrə yaxın hidrogen deməkdir.

zın 10 faizini təşkil edəcək. Bu, indiki həcm göstəicisi ilə ildə 1,1-1,2 milyard kubmetrə yaxın hidrogen deməkdir.

TAP-la hidrogen nəqli Azərbaycanın “yaşıl strategiyası”na uyğundur

TAP-la hidrogen nəqli Azərbaycan hökumətinin də maraqlarına və müasir enerji strategiyasına uyğundur. Respublikamızda həyata keçirilən enerji təhlükəsizliyi siyasətinin təməl hədəflərindən biri də bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadənin gücləndirilməsidir.

Milli Prioritetlər” sənədinin 5-ci bəndində (“Təmiz ətraf mühit” və “Yaşıl artım ölkəsi”) iqlim dəyişikliyi və onunla mübarizə istiqamətində, eləcə də ölkəmizdə “yaşıl enerji” məkanı prinsiplərinə əsaslanan bərpa olunan enerjiddən iqtisadiyyatın bütün sahələrində təbii məsələləri öz əksini tapıb. Həmin hədəf prinsiplərinə uyğun olaraq, hazırda bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə, “yaşıl texnologiyalar”ın təbii bəzi genişləndirilməsi nəzərdə tutulur. Bu baxımdan Azərbaycan hidrogen istehsalında daha çox su resurslarına üstünlük vermək niyyətləndirir.

Sözsüz ki, TAP kəməri ilə hidrogen nəqlində resurs mənbələri kimi yenə də Azərbaycan əsas təchizatçı olacaq.

Azərbaycanın Avropanı hidrogenlə təmin etmək üçün imkanları varmı?

Azərbaycan bərpa olunan enerji mənbələri üzrə yüksək potensiala malik olan ölkələrdəndir. Ölkəmizin bərpa olunan enerji mənbələri üzrə potensialı külək enerjisi üzrə 3000 MVt, günəş enerjisi üzrə 23000 MVt, bioenerji potensialı 380 MVt, dağ çaylarının potensialı 520 MVt həcmində qiymətləndirilir.

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycanda mavi hidrogen növlərinin istehsal imkanları, onların daxili bazarda istifadəsinin, eləcə də ixracının texniki imkanları və iqtisadi səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi üçün Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının (AYİB) dəstəyi ilə beynəlxalq məsləhətçi şirkət tərəfindən “Aşağı karbonlu hidrogen iqtisadiyyatı bazar araşdırması”na dair ölkə hesabata hazırlanıb. Araşdırmanın nəticələrinə əsasən, respublikamızda

“yaşıl hidrogen” istehsalı üçün mənbələr olduqca səmərəlidir və regional enerji bazarlarına ixrac edilməsi imkanları böyükdür.

Hesabata əsasən, bərpa olunan enerjinin strukturunda hidrogen, yəni su ehtiyatlarından əldə edilən mənbələrin həcminə görə də, respublikamız kifayət qədər imkanlara malikdir. Hazırda iri su elektrik stansiyaları ilə yanaşı, kiçik su elektrik stansiyalarının (KES) inşası işləri, eləcə də termal suların enerji sistemində inqetrasiyası davam etdirilir. Mövcud qiymətləndirmələrə əsasən, Azərbaycanın hidroenerji gücü 1400 MVt-dən çoxdur. Bura 35 ədəd stansiya, o cümlədən 24-ü kiçik su elektrik stansiyasının imkanları daxil olmaqla müəyyən olunan mənbələr daxildir. Hidrogen ehtiyatlarına görə, azad edilmiş ərazilərdə yaradılan ki-

çik su elektrik stansiyaları da xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Hazırda bu bölgədə 8 KES inşa olunaraq istifadəyə verilib, digərlərinin tikintisi davam etdirilir. Eləcə də Naxçıvan Muxtar Respublikasında iri və kiçik su elektrik stansiyaları üzrə enerji mənbələrinin gücü 500 MVt-dən

çox dəyərləndirilir. Digər resursları da nəzərə alaraq ölkəmizdə hidrogen istehsalı və tədarüki üçün dayanıqlı mənbələrin formalaşması mümkündür.

Xarici şirkətlərlə hidrogen istehsalı üçün sazişlər imzalanıb

Azərbaycan hidrogen istehsalı üçün xarici şirkətlərlə faydalı əməkdaşlığa başlayıb və bu sahəyə ilkin sərmayə qoyuluşları təmin edilib.

2022-ci ilin dekabr ayında Energetika Nazirliyi və Avstraliyanın “Fortescue Future Industries” şirkəti arasında “yaşıl hidrogen”in potensialının öyrənilməsi və inkişafı üzrə birgə əməkdaşlığa dair

Çərçivə Müqaviləsi imzalanıb. Müqavilə Azərbaycanda bərpa olunan enerji və “yaşıl hidrogen”in istehsalı üzrə ümumi gücü 12 QVt-dək layihələrin araşdırılması və reallaş-

dırılmasını nəzərdə tutur. Eləcə də Energetika Nazirliyi ilə “Maire Tecnimont” şirkəti arasında enerji keçidi sahəsində əməkdaşlığa dair imzalanmış Anlaşma Memorandumuna əsasən, tərəflər arasında bərpa olunan enerji məsələləri, o cümlədən aşağı karbon texnologiyaları, “yaşıl hidrogen” istehsalı, həmçinin metan emissiyalarının azaldılması kimi sahələrdə əməkdaşlıq nəzərdə tutulub.

Həmçinin, SOCAR-la İtaliyanın “Snam” şirkəti arasında hidrogen nəqlinin tədqiqinə dair memorandum imzalanıb. Sazişdə iki şirkətin hidrogen və bioqaz istehsalı, həmçinin, bu resursların Cənub Qaz Dəhlizi (TAP) üzərindən nəqli imkanlarının araşdırılması öz əksini tapıb.

Beləliklə, Azərbaycan TAP-la yaxın illərdə Avropaya ekoloji təmiz enerjinin - hidrogenin nəqlini də təmin etməklə dünyanın müasir enerji təhlükəsizliyində ön məsuliyyəti və etibarlı ölkə olmasını bir daha təsdiqləyəcək.

E.CƏFƏRLİ

Fransanın Azərbaycan “dərdi”

Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini təmin etməsi Fransaya rahatlıq vermir. Görünən odur ki, Fransa ermənilərdən çox ermənilik edir. Paris əsaslı olaraq ölkəmizin beynəlxalq imicinə zərbə vurmağa çalışır. Fransanın Avropa və xarici işlər naziri Jan Noel Baronun “France Inter” kanalına müsahibəsi zamanı “Azərbaycanın Ermənistanla münasibətdə beynəlxalq hüququ pozduğunu” bildirməsi də bu yanaşmanın təzahürüdür.

Əsəssiz yanaşma...

Əlbəttə ki, Jan Noel Baronun bu fikirlərinin heç bir əsası yoxdur. Məlumdur ki, Azərbaycan ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etdikdən sonra Fransa ölkəmizə qarşı aqressiv siyasət yürüdür. Demək olar ki, bütün rəsmi səviyyələrdə Azərbaycana qarşı böhtan kampaniyası aparır. Nümunə üçün deyək bilək ki, Fransa parlamenti 2020-ci ildən etibarən dəfələrlə ölkəmizə qarşı qərəzli qətnəmlər qəbul edib. Sonuncu dəfə bu ilin yanvarında Fransa Senatının qəbul etdiyi sənəddə də Azərbaycanafobiya, ayrı-seçkilik açıq-aşkar nümayiş olundu. Özünü “demokratiyanın beşiği” adlandıran və BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvü olan Fransa parlamentinin bu qətnəməsi beynəlxalq hüququn açıq-aşkar tapdanması, işğalçı siyasəti yürütmüş Ermənistanın və erməni separatçılarının dəstəklənməsi isə hərbi cinayətlərə şərik olmaq demək idi. Həmin sənədin Senatda müzakirə olunması zamanı Fransanın o vaxtda Avropa və Xarici İşlər naziri Stefan Sjurnenin çıxış etməsi, “fəxri qonaq” qismində

isə Ermənistanın Fransadakı səfiri Həsmik Tolmacyan və separatçıların Fransadakı nümayəndəsi Hovhannes Gevorgyanın da iştirak etməsi Fransa tərəfindən Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə açıq hörmətsizliyin nümayişi idi. Hətta Fransa prezidenti Emmanuel Makronun sentyabrın 25-də BMT Baş Assambleyasında çıxışı zamanı Azərbaycanın guya Ermənistanla “təzyiq” göstərdiyini və “ərazi iddiası” irəli sürdüyünü iddia etməsi də bundan qaynaqlanırdı. Makron çıxışında “Azərbaycanın Ermənistanla təzyiqləri və ərazi iddiaları şəraitində Fransanın Ermənistanla çiyin-çiyinə dayandığı”nı da iddia etmişdi.

Tarixin arxivinə göndərilmiş ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrliyi olmuş bu ölkənin təcavüzkar Ermənistanı dost və müttəfiq hesab etməsi, Ermənistanla dəstək göstərməsi ilk növbədə Fransanın özünə zərərdir. Xatırladaq ki, adıçəkilən Minsk qrupunda “həmsədr ölkə” kimi çıxış edən Fransa heç vaxt ədalətli mövqe tutmayıb. Bütün dünya Ermənistanın 30 il işğal altında saxladığı Azərbaycan torpaqlar-

rında vandalizm törətdiyini təsdiqləyir - Fransa isə heç vaxt Ermənistanı işğalçı siyasətə son qoymağa çağırmayıb, BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinin yerinə yetirilməsini tələb etməyib. Əksinə, Azərbaycan 44 günlük Vətən müharibəsində torpaqlarını işğaldan azad etməklə Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini icra edərkən Fransa açıq-aşkar Ermənistanla dəstək verdi. Qarabağda bir günlük antiterror tədbirləri nəticəsində erməni separatizminin kökünün kəsilməsi isə Fransaya rahatlıq vermir. Bütün bunlar, rəsmi Parisin gerçək üzünü ortaya çıxarır.

Ümumiyyətlə, Fransanın mövcud xarici siyasət kursu qarşıdurmalara əsaslanır - bu fakt Ermənistanla da olduğu kimi Ukrayna müharibəsinə münasibətdə də özünü açıq şəkildə göstərir. Maraqlıdır ki, son vaxtlar Ukraynaya yalnız Fransa açıq və birbaşa dəstək verməklə, diqqəti çəkir. Belə ki, rəsmi Paris prezident Volodimir Zelenskinin sülh planını dəstəklədiyini bəyan edib. Halbuki, həmin sülh planını Ukrayna savaşının dayandırılmasından daha çox kollektiv Qərbin, xüsusilə də, NATO-nun Rusiya ilə müharibəyə birbaşa qatılmasını nəzərdə tutur.

Fransadan fərqli olaraq Aİ-nin digər dövlətləri bu planı dəstəkləmir. Məsələn, rəsmi Berlin Almaniya-

Azərbaycana qarşı qərəzli münasibət...

Yeri gəlmişkən, Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyi Fransanın Avropa və xarici işlər naziri Jan Noel Baronun sözügedən fikirlərinə münasibət bildirib. Nazirliyin mətbuat xidmətinin rəhbəri Ayxan Hacıadə deyib ki, Jan Noel Baronun “France Inter” kanalına müsahibəsi zamanı səsləndirdiyi fikirlər bu ölkənin

Azərbaycana qarşı növbəti əsəssiz və qərəzli münasibətin, beynəlxalq hüquqa dayaz və səthi yanaşmanın göstəricisidir. Azərbaycanın bütün addımlarında beynəlxalq hüququ və ədaləti əsas götürdüyünü diqqətə çatdıran XİN rəsmisi qeyd edib ki, ölkəmizin beynəlxalq hüquqa zidd

davrandığını iddia etmək əbsurdur və Fransanın bunun əksini sübut edəcək heç bir dəlili yoxdur: “Maraqlıdır ki, özünü beynəlxalq hüququn

təbliğatçısı və ədalətin təminatçısı kimi təqdim edən Fransa heç zaman Azərbaycana münasibətdə beynəlxalq hüququn bütün norma və prinsiplərinin kobud şəkildə pozulmasını təqdim etməyib. Bir milyona yaxın azərbaycanlı öz doğma yurd-yuvasından didərgin salmış, kütləvi qırğınlar və insanlığa qarşı cinayətlər törətmiş, Ermənistan ərazisindən kütləvi şəkildə deportasiya edilmiş yüz minlərlə azərbaycanlının qayıdış hüququnu heçə sayan Ermənistanı qurban kimi təqdim etmək yanlış siyasətdən xəbər verir. Dünyanın bir çox yerlərinə münasibətdə xarici siyasəti iflasa uğramış Fransanın bölgəmizdə destruktiv fəaliyyətinə son qoyulmasını bir daha tələb edirik”.

Alen Simonyandan daha erməni - Jan Noel Baron...

Nəzərə alaq ki, bir neçə gün öncə Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyan “Azadlıq” radiosunun erməni xidmətinə müsahibəsində “Azərbaycanın Qarabağdakı hərbi əməliyyatları legitim əsaslara, eləcə də BMT-nin qətnamələrinə sükənirdi”- deyib. Simonyan, həmçinin Er-

dövründə beynəlxalq ictimaiyyətdən lazımı reaksiya almadığını da qeyd edib: “Buna səbəb, həm də bizim tərəfdən legitim hüquqların mövcud olmaması ilə əlaqədardır. Azərbaycan Qarabağda əməliyyatları BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsinə istinad edərək həyata

keçirmişdi”. Göründüyü kimi, Ermənistanın rəhbər şəxslərindən biri Azərbaycanın keçirdiyi hərbi əməliyyatların beynəlxalq hüquqa əsaslandığını etiraf edib. Hansı ki, BMT TŞ-nin qəbul etdiyi məlum dörd qətnaməyə Fransa da səs verib. Belə olan halda, Fransanın rəsmi şəxslərinin, o cümlədən XİN başçısı Jan Noel Baronun Azərbaycan haqqında dedikləri cəfəngiyyatdan başqa bir şey deyil.

Müharibə təhrikçisi...

nin bundan sonra Ukraynaya daha hərbi texnika göndərməyəcəyini açıq mətnlə bəyan edir. Almaniya kansleri Olaf Şolts Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə danışıqlara hazır olduğunu bəyan edib. Kansler hesab edir ki, Ukrayna savaşının dayandırılması ilə bağlı şərtlərin müzakirə edilməsinin vaxtı çatıb. Lakin Fransa Kiyevə silah tədarükünü davam etdirməkdə ısrarlıdır. Sülhə çalışmaq əvəzinə Ukraynayı və Ermənistanı silahlandırmaqda qərarlı olması rəsmi Parisin regionda gərginliyin davam etməsinə maraqlı olduğunu təsdiqləyir.

Nardar BAYRAMLI

TDT-nin iqtisadi hədəfləri gerçəkləşir

TURAN xüsusi iqtisadi zonasının yaradılması nəzərdə tutulur

Oktyabrın 18-də Bışkəkdə Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) üzv ölkələrin iqtisadiyyat və ticarət nazirlərinin keçirilən 13-cü iclasında Yaşıl Maliyyə və Mərkəzi Banklar Şurasının yaradılması təşəbbüsü irəli sürülüb. Tərəflərin yekdilliklə dəstəklədiyi digər təşəbbüs isə TDT ölkələri, eləcə də Macarıstanın da daxil olduğu - TURAN xüsusi iqtisadi zonasının yaradılması ilə bağlı olub. TDT üzvləri hər iki təşəbbüsün gerçəkləşməsi üçün milli səviyyədə zəruri addımların atılması, hüquqi-iqtisadi əsasların müəyyən edilməsi və vahid iqtisadi yol xəritəsinin müəyyənlişməsini vacib hesab etdiklərini bildirib.

Şurasın strateji fəaliyyət istiqamətləri olduqca genişdir və sərmayələrin təşviqi üçün bütün maliyyə, investisiya, kapital fondları ilə birgə əlaqələndirici missiyanı yerinə yetirmək niyyətindədir. Belə ki, türk dövlətləri ərazisində investisiya qoyulan layihələrdə aparıcı sənaye tərəfdaşlığının qurulması, bank kapitallarında payların və səhm paketlərinin, həmçinin həmin subyektlərin istiqrazlarını və digər qiymətli kağızların əldə edilməsi, kreditlərin ayrılması və qiymətli kağızların buraxılışı kimi alətlərə çıxış imkanları yaradılmış olur ki, bu da vahid maliyyə institutu funksiyasının formalaşdırılması deməkdir.

Qarabağ Bəyannaməsinə söykənən Şura...

Qeyd edək ki, bir neçə gün əvvəl, oktyabrın 10-da İstanbulda Türkiyə, Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğı-

zıstan və Özbəkistanın fintex assosiasiyaları arasında TDT-nin Fintex Alyansının yaradılması ilə bağlı anlaşma memorandumu imzalanıb. Sənəd maliyyə texnologiyalarının inkişafı, qanunvericilik və tənzimləmə, maliyyə inklüzivliyinin artırılması, startap ekosisteminin dəstəklənməsi, beynəlxalq ödənişlərin və köçürmələrin asanlaşdırılması, kibertəhlükəsizlik və bir sıra digər sahələrdə daha sıx əməkdaşlıq, təcrübə mübadiləsi və birgə layihələrin həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. Bu, TDT-nin Yaşıl Maliyyə və Mərkəzi Banklar Şurasının yaradılması təşəbbüsünün tərkib hissəsi hesab olunur.

Türk dövlətləri Yaşıl Maliyyə və Mərkəzi Banklar Şurası yaratmaqla rəqəmsal maliyyə və yaşıl maliyyə texnologiyaları sahəsində vahid rəqəmsal ödəniş infrastrukturunu yaratmaq niyyətini güdür. Bu qurumun yaradılması sayəsində türkdillli ölkələrin müasir elektron bank məhsulları və arxitekturasının imkanları əlaqələndirilə, o cümlədən rəqəmsal valyutaların tətbiqi imkanları, ani ödəniş sistemlərindən istifadənin artırılması, açıq bankçılıq modelinin tətbiqi, habelə yaşıl bank xidmətlərindən birgə istifadə, Mərkəzi banklar arasında kibertəhlükəsizlik sahəsində məlumat mübadiləsinin genişləndirilməsi mümkün olacaq.

Nəticədə TDT-nin Yaşıl Maliyyə və Mərkəzi Banklar Şurasının yaradılması türk maliyyə və bank ailəsinin xarici bazar iştirakçıları ilə rəqəbdə mövqelərini möhkəmləndirə bilər. Bu platforma Asiya və Avropa regionunda böyük bir yeni maliyyə ekosisteminin əsasını qoymaqla, türk ölkələrinin təşəbbüskarlığı sayəsində Çindən Avropaya qədər uzanan "yaşıl maliyyə" coğrafiyasının formalaşmasında da təşviqedic rol oynayacaq.

"Türk çağırışı" ...

TURAN xüsusi iqtisadi zonası (TURANSEZ) təşəbbüsü isə TDT ölkələrinin gündəliyində neçə müddətdir ki, yer alan əsas detallardan biridir. 2023-cü il noyabrın 3-də Astanada "Türk çağırışı" adı altın-

da keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının 10-cu zirvə sammitində qəbul edilmiş "Astana bəyannaməsi"nə uyğun olaraq yaradılması nəzərdə tutulan TURANSEZ TDT ölkələrinin müasir iqtisadi əməkdaşlığının vahid platforması hesab edilir və tərəflər bu ideya ətrafında neçə müddətdir ki, müxtəlif proqramlar hazırlamaqdadır.

Qeyd edək ki, cari il iyulun 6-da Şuşada Türk Dövlətləri Təşkilatının qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə imzalanmış Qarabağ Bəyannaməsinin əsas prinsiplərindən biri TDT-nin kollektiv iqtisadi-maliyyə strategiyasının formalaşdırılması üçün iqtisadi, nəqliyyat, müdafiə sənayesi, humanitar, təhsil və mədəniyyət sahələrində türk dövlətlərinin bir potensialından və imkanlarından istifadənin gücləndirilməsidir.

TDT-nin Qarabağ Bəyannaməsindən irəli gələn əsas məqsədlərindən biri kimi 2024-cü ilin ortalarında türk dövlətlərinin ortaq iqtisadi-maliyyə strukturu olan Türk İnvestisiya Fondu (TİF) yaradılıb. Türk dövlətləri Fondun fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında sazişləri təsdiqləyib və artıq TİF-in nizamnamə kapitalının

formalaşması, maliyyə-büdcə imkanlarının təmin olunması, investisiya planı üzrə istiqamətlərin təyin edilməsi və digər məsələlər öz həlini tapıb və Fondun gələn ay fəaliyyətə başlaması nəzərdə tutulur.

Türk İnvestisiya Fondu türkdillli ölkələrin iqtisadi-maliyyə-sərmayə baxışlarını və gələcək investisiya planlarını müəyyən etmək və həyata keçirmək üçün vahid donorluq funksiyasını üzərinə götürüb. Fondun məqsədi region-daxili ticarəti genişləndirmək və iqtisadi fəaliyyətləri dəstəkləmək vasitəsilə TDT dövlətlərinin iqtisadi inkişafına töhfə verməkdir. Fondun resursları üzv ölkələrin üzlülük haqqı, investisiya

ayrımaları, əsas kapital və əlavə maliyyə alətlərindən formalaşacaq. TİF-in nizamnamə kapitalı ilkin mərhələdə 500 milyon dollar müəyyən edilib, kapital fondu hər biri nominal dəyəri 50 min dollara bərabər 10 min paya bölünüb ki, burada hər üzv ölkənin limitə uyğun payı vardır. Bundan başqa, Fondun nizamnamə kapitalı ödənilmiş paylara və yenidən çağırılabilən, yəni cəlb edilən paylara bölünüb ki, ümumi nominal dəyər 350 milyon dollar təşkil edir. Əlavə maliyyələşmədə ölkələr üzrə ümumi nominal dəyər isə 150 milyon dollardır. Gələcəkdə, Fondun maliyyə portfelinin daha da artırılaraq 1 milyard dolları ödəməyi istisna olunmur.

Göründüyü kimi qeyd edilən prioritetlər faktiki olaraq, TDT-nin xüsusi iqtisadi zona ideyası ilə üst-üstə düşür. Bu baxımdan, tərəflər Bəyannamədən irəli gələn türk dövlətlərinin regionda və dünyada global ticarətin və iqtisadiyyatın inkişafında əvəzsiz rolunun artırılması, nəqliyyat infrastrukturunun və səmərəli trans-regional dəhlizlərin yaradılması və iqtisadi bağlılığın daha da inkişaf etdirilməsi üçün bu təşəbbüsü reallaşdırmaq niyyətindədir.

45 milyardlıq ticari dövriyyə 10 dəfə artır...

Ümumiyyətlə, türkdillli dövlətlərin hədəf prioritetlərinə əsasən, yaxın illərdə çəvik və müasir iqtisadi-ticarət platformalarının formalaşdırılması nəzərdə tutulur. Onlardan biri vahid ticarət strategiyası hazırlayaraq mal və xidmətlərin manesiz, gücəstli

tariflərlə idxal və ixrac olunmasıdır. Bu layihələrdən biri kənd təsərrüfatı məhsullarının vahid - "Made in OTS" brendi altında istehsalının və TDT-yə üzv, habelə təşkilatın müşahidəçi ölkələrinin regiondaxili bazarlarına məhsul ixracının asanlaşdırılmasıdır. "Made in OTS"-nin əsas missiyası TDT ölkələrinin iqtisadi inkişafının stimullaşdırılmasına kömək etmək, rəqəbat qabiliyyətini artırmaq və bu sahədə əlverişli ticarət mühiti yaratmaq, birgə layihələrin həyata keçirilməsi imkanlarını bölüşməkdir.

Türk dövlətləri birgə

kənd təsərrüfatı layihələrini həyata keçirməklə bu sahəyə in-

vestisiyaları cəlb etmək, nəticədə müasir birgə istehsal və emal infrastrukturunu qurmaq və imkanları artırmaq, ərzaq təhlükəsizliyini möhkəmləndirmək, aqrar malların "Made in OTS" brendi adı altında öz coğrafiyalarına, həmçinin global bazarlara çıxışını təmin etməyi düşünür. Bu, gələcəkdə dünya ölkələrinin istehlak bazarlarında vahid türk brendinin təqdimatında mühüm yol xəritəsi kimi dəyərləndirilir. Qeyd edilən hədəf çatmaq üçün türkdillli ölkələrin təşviqedic iqtisadi alətlərdən istifadə etməsi nəzərdə tutulur ki, bu təşəbbüslər də TURAN xüsusi iqtisadi zonası strategiyasının tərkib hissəsi hesab edilə bilər.

Hazırda Türk Dövlətləri Təşkilatına daxil olan dövlətlərin xarici ticarət dövriyyəsinin həcmi təxminən 45 milyard dollar təşkil edir. Bu, onların ümumi ticarət dövriyyəsinin 4 faizə yaxını deməkdir. Ancaq potensial bundan ən azı 10 dəfə böyükdür. Bu baxımdan TURANSEZ türk dövlətləri arasında

mövcud bazar və investisiya imkanlarının səfərbər olunması, xarici ticarət və mal mübadiləsinin həcmələrinin artmasına səbəb olacaq.

E. CƏFƏRLİ

Aİ Şərqə doğru genişlənmə bilməyəcək?

Moldova təşkilat üzvlüyünə "yox" dedi

Brüsselin Moldova gözləntiləri özünü doğrultmadı

Olmağa dair Konstitusiyaya referendumu ilə bağlı səsvərmə keçirilirdi. Əslində, həm prezident seçkiləri, həm də Konstitusiyaya referendumu siyasi məzmunu və ölkənin gələcək talibi baxımından bir-biri ilə sıx bağlıdır. Hər iki halda ölkənin taleyi həll olunur.

Söhbət Moldovanın perspektiv siyasi oriyentasiyasından gedir. Məsələ burasındadır ki, dövlət başçısı postu uğrunda seçkilərə qatılan namizədlərin siyasi oriyentasiyaları bir-birindən fərqlənir. Hazırkı prezident Maya Sandu da daxil olmaqla adları seçki bülletenlərinə yazılan namizədlərin bir qismi ölkənin Aİ-yə üzvlüyünü dəstəklədiyi halda, digər namizədlər bu mövqeni bölüşmürlər.

Referendumdan öncə Qərb dairələri bütün təbliğat resurslarını işə salmışdı. Moldova cəmiyyətinin ölkənin Aİ-yə üzvlüyünü mütləq şəkildə dəstəklədiyi ilə bağlı ictimai rəy formalaşdırılırdı. Ancaq referendumun ilkin nəticələri Qərbin təbliğatının blef olduğunu ortaya qoydu.

Referendumda Moldova sakinlərindən "Siz Moldova Respublikasının Avropa İttifaqına daxil olması üçün Konstitusiyaya dəyişiklik edilməsinin tərəfdarısınız mı?" sualına cavab vermələri istənilib. Referendumla bağlı sual ayrıca seçki bülletenində çap olunub və vətəndaşlar Konstitusiyaya dəyişikliklərlə bağlı suala "HƏ" və ya "YOX" cavabını veriblər. Nəticənin etibarlı hesab edilməsi üçün seçki siyahılarına daxil olanların üçdə birinin orada iştirak etməsi lazım idi. Referendumda qatılanların çoxluğu Aİ-yə üzvlüyü dəstəklədikləri halda, Konstitusiyada müvafiq dəyişikliklər ediləcəkdə.

Artıq ilkin nəticələr elan olunub. Bu nəticələr isə Brüsselin gözləntilərinin əksinədir. Belə ki, səsvərmə başa çatdıqda, 1 277 683 səs (protokolların 91,89 faizi) hesablandıqdan sonra seçicilərin 46,71 faizi (597 201) Moldova Respublikasının Avropa İttifaqına daxil olmasının lehinə, 53,28 faizi (681 415) isə əleyhinə səs verib.

Aİ-yə "yox" deyilməsinin səbəbləri

Ayrı-ayrı milli dövlətlər kimi Moldovanın da Avropa İttifaqına gedən yolu kifayət qədər uzundur. İndiyədək ikitərəfli formatda bir sıra sənədlər imzalanıb. Cari ilin yayında Moldova və Avropa İttifaqı danışıqların ikinci mərhələsinə başlanılıb. Bu mərhələdə ölkənin qanunvericiliyinin öyrənilməsi və Brüsselin tövsiyələrinin icrasının qiymətləndirilməsi nəzərdə tutulur. Bunu Moldova Baş nazirinin Avropaya inteqrasiya məsələləri üzrə müavini Kristina Gerasimova deyib. "Moldova Aİ-yə daxil olmaq üçün danışıqların ikinci mərhələsinə başlayıb - ikitərəfli skrininq Avropa Komissiyasının komandası ilə birlikdə Avropa qanunvericiliyinin 5-ci fəslinə - "Dövlət satınalmaları"nı təhlil edəcəyik", - deyər Gerasimova vurğulayıb.

Avropa İttifaqının qonşuluq və genişlənmə siyasəti üzrə komissarı Oliver Varheyli isə öz növbəsində bildirib ki, danışıqlarda ən çətin dövr başlayıb: "Yoxlama danışıqları prosesinin təməl daşdır və bu müddət ərzində Moldova Avropa Komissiyasının 1 200 eksperti tərəfindən həzirlənmiş 4 000-dən çox suala cavab verməli olacaqlar", - deyər komissar vurğulayıb. Bazar günü baş tutan referendumda Moldova cəmiyyətinin Aİ-yə üzvlüyü "yox" deməsini şərtləndirən bəzi məqamları sadalamaq mümkündür:

-Bu gün Avropa İttifaqının özündə monolitlik yoxdur. Böyük Britaniyanın qurumun sıralarını tərk etməsindən sonra üzv dövlətlər arasında təşkilatın tərkibində qalıb-qalmamaqla bağlı tərəddüdlər artıb. Xüsusilə də son vaxtlarda Aİ-nin qəbul etdiyi ayrı-ayrı qərarlar üzv dövlətlər tərəfindən açıq şəkildə ignor edilir. Avropa Komissiyası vəsaitləri səmərəsiz xərcləməkdə iştirak olunur. Yəni bunlar isə gələcəkdə Avropa İttifaqında yarpaq tökülmünün daha da sürətlənəcəyi qənaətinə ifadə etməyə əsas yaradır.

-Aİ-nin Avropa coğrafiyasında münaqişələrin qarşısını ala bilməməsi quruma inamsızlıq əhval-ruhiyyəsini gücləndirir. Bu gün Avropa coğrafiyası böyük katalizator rolunu daşıyır. Zamanında Brüsseldə Ukrayna ilə bağlı "rəngli inqilab" ssenariləri hazırlanırdı. Kollektiv Qərbin canfəşanlılığı və birbaşa iştirakı ilə bu ssenarilər baş tutdu. Ancaq ölkə həm də müharibə alovunun içinə atıldı. Bu gün Ukrayna ərazilərinin bir hissəsini itirib, on milyonlarla insan ölkəni tərk etmək məcburiyyətində qalıb, iqtisadiyyat dağılıb. Həm də Ukrayna müharibəsi ilk belə hal deyil. Bundan əvvəl Aİ-nin Grüncüstandakı fəaliyyətləri Cənubi Qafqaz ölkəsinin qisməddəli müharibə meydanına çevrilməsi ilə nəticələndi. Moldova cəmiyyəti haqlı olaraq sual edir: Kim zəmanət verə bilər ki, Ukraynada, Gürcüstanda baş verənlər Moldovada da təkrarlanmayacaq? Axı Avropa İttifaqı Ukraynanın və Gürcüstanın itkilərinin məsuliyyətini bölüşür.

-Avropa İttifaqına üzvlüklə bağlı əslində Moldova kimi ölkələr üçün mümkün olmayan yolun keçilməsi zərurəti. Türkiyənin onilliklərdir ki, qapı arxasında gözləndirməsi buna əyani sübutdur. Türkiyənin tətbiq etdiyi standartlar Aİ-nin ayrı-ayrı ölkələrindəkindən qat-qat üstündür. Qardaş ölkə Brüsselin Aİ-yə üzvlük şərtlərini tam şəkildə ödəmə, qapılar Ankaanın üzünə açılır.

-Son olaraq Gürcüstan Avropa İttifaqının sərt üzünü göstərdi. Rəsmi Tbilisi sırf milli maraqlarının müdafiəsinə qalxıb və bu məqsədlə müvafiq qanunlar qəbul edib. İndi Avropanın "standartları" ilə oturub durmayan Gürcüstan rəhbərliyi "özbaşnalığa" görə cəzalandırılır. Belə küllərlərin Moldovada üzərində əsəyi də istisna deyil.

-Aİ məkanında iqtisadi tənəzzül meyillərinin, inflyasiyanın artması. Ayrı-ayrı Aİ ölkələrinin xarici bərcəhdəlikləri getdikcə daha çox dərəcədə daxili ÜDM-i üstələyir. Enerji böhranı qoca qitənin başı üstündən asılan demokl qılıncına bənzəyir. Aİ xilas planı qəbul etmədə, enerji asılılığını aradan qalxacağına ümidlər getdikcə azalır. Belə olan halda Avropa İttifaqı Moldovanın üzvləşdiyi çətinliklərin aradan qaldırılmasına necə yardımçı olacaq?

BRICS üstünlük qazanır

Aİ-nin qürubu fonunda digər bir beynəlxalq platformanın - BRICS-in güclənməsi diqqət çəkir. BRICS (BRICS - Braziliya, Rusiya, Hindistan, Çin, Cənubi Afrika Respublikasının baş hörfələrinin abreviaturasıdır) dövlətlərarası assosiasiya kimi qurulub. Təşkilat sürətlə inkişaf edən ölkələr qrupu kimi səciyyələndirilir. Tərkibində doqquz dövlət - Braziliya, Rusiya, Hindistan, Çin, Cənubi Afrika Respublikası, BƏƏ, İran, Misir və Efiopiyanı birləşdirən təşkilat 2006-cı ilin iyununda Braziliya, Rusiya, Hindistan, Çin iqtisadiyyat nazirlərinin iştirakı ilə Sankt-Peterburq İqtisadi Forumu çərçivəsində yaradılıb.

BRICS ölkələri arasında ikitərəfli münasibətlər şərti ilə, bərabərlik və qarşılıqlı fayda əsasında qurulub. Təşkilatın təsisçilərindən olan Rusiya, Çin, Hindistan və Braziliya əhali, ərazi və ÜDM baxımından dünyanın on ən böyük ölkəsi sırasındadır. O cümlədən, - Braziliya - kənd təsərrüfatı məhsulları ilə zəngindir; - Rusiya - dünyada ən böyük mineral resurslar ixracatçısıdır; - Hindistan - ucuz intellektual resurslara malikdir;

- Çin - böyük əmək resurslarına, sürətlə genişlənmə iqtisadiyyata sahibidir.

BRICS-də birləşən ölkələrin hökumət başçıları 2009-cu ildən etibarən illik rəsmi sammitlərdə bir araya gəlirlər. Sammitlə paralel şəkildə xarici işlər, maliyyə və digər nazirlərin rəhbərliyində görüşləri də keçirilərkən aktual müzakirələr aparılır. Təşkilatın növbəti sammiti cari il oktyabrın 22-24-də Rusiyanın Kazan şəhərində keçiriləcək

BRICS ölkələrinin ümumi sahəsi 45,726,508 km və ümumi əhalisi təqribən 3,41 milyard nəfər təşkil edir - bu isə dünya quru səthinin təxminən 26,7 faizidir. Təşkilatın genişlənmə siyasəti açıqdır. Qurumun sıralarının ilk dəfə genişlənməsi Cənubi Afrika Respublikası hesabına baş verib. Bu ölkə 2010-cu ildə təşkilata qoşulmaq istəyini açıqlayıb və müvafiq proseduru qaydaları keçirməklə bu istək təmin olunub. 2023-cü ilin avqust ayına olan məlumata görə, 40 ölkə BRICS-ə qoşulmaqda maraqlı olduğunu bildirib, onlardan 20-yə yaxını rəsmi olaraq qəbul üçün müraciət edə edib. Bu sıradan Azərbaycan və Türkiyə də var. Son olaraq 2024-cü ilin yanvarında daha dörd ölkə - BƏƏ, İran, Misir və Efiopiya təşkilatın sıralarına qəbul olunub. Qurumun 2024-cü ilin sonuna kimi Şərqi Afrika ölkələri ilə qarşılıqlı əlaqələrinin daha da güclənməyi proqnozlaşdırılır. Ümumiyyətlə, BRICS-in əsas ideyası üzv dövlətlərin zəngin resurslarına və potensialına əsaslanmaqla güclü iqtisadi blok formalaşdırmaqdan qaynaqlanır.

Mübariz FEYİZLİ

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

ciddi təsirlərə gətirib çıxaran”.

Yeni iqlim strategiyamız hazırlanır

Nazir müavini qeyd edib ki, hazırda Azərbaycanın yeni iqlim strategiyasının hazırlanması üzrə işləri davam edir: “Yeni strategiya bütün iqtisadi sektorları əhatə edərək aşağı karbonlu inkişafı əvəzləyəcək. Ən böyük çağırışlardan biri iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşma üçün potensialın artırılmasıdır. Dövlət səviyyəsində bu problemlərin həlli istiqamətində ciddi işlər aparılır. COP29 bu baxımdan ölkəmiz üçün böyük irəliləyişlər gətirəcək. İşgəldən azad edilmiş zonalarda da ölkəmiz tərəfindən yaşıl enerji məqsədli layihələr həyata keçirilib. Buna ağıllı kənd və şəhərlər nümunə gətirə bilər. İnənirəm ki, bu gün AzMİU-da keçirilən forum iqlim dəyişikliyi ilə bağlı məsələlərə öz töhfəsini verəcək”.

“Dayanıqlı Şəhərsalma və Ekoloji Çağırışlar”!

Yeganə BAYRAMOVA

Ekoloji tarazlığı qoruyub saxlamaq, təbii ehtiyatlardan səmərəli istifadə bu gün bütün ölkələrdə əsas problemə çevrilib. Statistik rəqəmlərə əsaslanaraq söyləmək olar ki, dünyada hər il minlərlə hektar meşə və çəmənlik, bitki örtüyü ilə zəngin yaşıllıqlar məhv edilir, su ehtiyatları azalır. Meşələrin məhv olması Yer kürəsinin münbit qatı hesab olunan torpağın şoranlaşmasına, eroziyaya uğramasına, sürüşmələrin baş verməsinə səbəb olur ki, bu da böyük dağntılar və fəlakətlərlə nəticələnir. Ümumbəşəri problemlər sırasında iqlim dəyişiklikləri səbəbindən su ehtiyatlarının azalmasını da xüsusi vurğulamaq lazımdır.

Məlumdur ki, noyabrda ölkəmiz olduqca mühüm bir tədbirə ev sahibliyi edəcək. Bakıda keçiriləcək BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) insanların sağlam mühitdə yaşaması və təbii sərvətlərdən rəşional istifadə edilməsi barədə müzakirələr ön planda olacaq. COP29 dünyada baş verən təbii fəlakətlərin, eləcə də süni faciələrin yaranmaması üçün iqlim dəyişikliklərinə qarşı açan problemlərin aradan qaldırılması yollarını da müzakirə edəcək. Bu mənada, Azərbaycanı həyata keçirilən sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasına uyğun olaraq COP29 qabağı çoxsaylı tədbirlər keçirilir.

AzMİU-da mühüm tədbir...

Bələ tədbirlərdən biri ötən gün baş tutub.

Bələ ki, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetində (AzMİU) “COP29: Dayanıqlı Şəhərsalma və Ekoloji Çağırışlar” forumu öz işinə başlayıb. Beş gün davam edəcək forum çərçivəsində “İkinci həyat - dizaynerlərin gözü ilə” adlı tullantılardan hazırlanmış maketlərin sərgisi, panel müzakirələri, vörkşoplar, rəsm müsabiqəsi, təmizlik və ağacəkmə aksiyaları təşkil olunacaq.

Forumun açılış mərasimində AzMİU-nun rektoru Gülcöhrə Məmmədova, ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin müavini Rauf Hacıyev, COP29 təşkilat komitəsinin üzvü, millət vəkili Sevinç Fətəliyeva və Xarici İşlər Nazirliyinin idarə rəisinin müavini, COP29 Sədrliyinə Fəaliyyət Gündəliyi komandasının həmrəhbəri Jalə İbrahimova rəsmi qonaq qismində iştirak edib.

Universitetin rektor G.Məmmədova bildirib ki, bu forum Azərbaycanın ev sahibliyi edəcəyi COP29 tədbirinə hazırlıq dönməndə öz töhfələrini verə biləcək. O, qeyd edib ki, tədbir universitetin tələbələrini təşəbbüsü ilə keçirilir: “COP29-un Azərbaycanı keçirilməsi ölkəmizin beynəlxalq arenada artan nüfuzunun göstəricisidir. Biz inanırıq ki, bu tədbir ən yüksək səviyyədə keçiriləcək. Bu gün keçirilən forumda tələbələr öz layihələri, əl işləri ilə COP ideyalarını yaymaq üçün, eyni zamanda iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə öz töhfələrini verməyə çalışırlar”.

Forumun ilk günündə “Müasir şəhərsal-

mada dayanıqlılıq amilləri”, “Enerjiden qeyri-səmərəli istifadə iqlim dəyişikliklərinin səbəbi kimi” və “Su ehtiyatlarından istifadə və ekoloji dayanıqlılıq problemləri” mövzuları ətrafında panel müzakirələri təşkil olunacaq.

İkinci gün tullantılardan istifadə etməklə maket hazırlığı, dibiçklər üzərində DİM-lərə həsr olunmuş rəsmlər, davamlı şəhər inkişafı barədə tələbələrə təklifləri, yeni layihə ideyalarının müzakirəsi və fikir mübadiləsi həyata keçiriləcək. Forumun üç və dördüncü günləri təmizlik və ağacəkmə aksiyaları təşkil olunacaq.

Son gündə isə forumun bağlanış mərasimi keçiriləcək və fərqlənən iştirakçılar Təşkilat Komitəsi tərəfindən mükafatlandırılacaq.

İqlim dəyişikliyinə qarşı alınmasa...

Forumda çıxış edən Ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin müavini Rauf Hacıyev bil-

dirib ki, iqlim dəyişikliyi səbəbindən son 30 ildə Azərbaycanda kənd təsərrüfatına ciddi ziyan vuran isti və quru küləklərin sayından danışırıq. O, qeyd edib ki, Ümumdünya Meteorologiya Təşkilatının məlumatına görə, 2014-2023-cü illərdə global orta temperatur 1.2 selsi dərəcə yüksək olub: “Temperaturun belə tez-tez artması ekstremal hava hadisələrinin artmasına, biomüxtəlifliyin azalmasına səbəb ola bilər. İqlim dəyişikliyinə qarşı alınmasa dünyada uzunmüddətli problemlər və ziyanlar yaranacaq”.

İsti və quru küləklərin sayı 14 dəfə çox olub

Nazir müavini Azərbaycanda da iqlim dəyişikliyinə təsirlərinin müşahidə olunduğuna, son 23 ildə ölkədə orta temperaturun 1.1 selsi artıq olduğuna diqqət çəkib: “Son 30 ildə Azərbaycanda kənd təsərrüfatına ciddi ziyan vuran isti və quru küləklərin sayı 14 dəfə çox olub. Son 10 ildə dolu hadisələrinin sayı 3 dəfədən çox artıb. Əvəllər dolu dağ və dağətəyi rayonlarda olurdu, hazırda düzən ərazilərdə belə baş verir”.

Su ehtiyatlarımız 15 faiz azalıb

R.Hacıyev əlavə edib ki, Azərbaycanda su ehtiyatları son 10 ildə təxminən 15% azalıb: “Son 30 ildə Xəzər dənizinin səviyyəsi ciddi şəkildə azalmaqdadır. Xəzər dənizində suyun səviyyəsinin azalması sahilyanı ekosistemə, biomüxtəlifliyə, yaşayış ərazilərində

Beyin Mərkəzləri Platformasının və onun internet portalının təqdimatı olub

Oktyabrın 21-də Beyin Mərkəzləri Platformasının və onun internet portalının (think-tanks.az) təqdimatı keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, Beyin Mərkəzləri Platforması Azərbaycanda siyasi, iqtisadi, daxili, ekoloji və digər əhəmiyyətli istiqamətlər üzrə ixtisaslaşan beyin mərkəzlərinin şəbəkəsidir. Platformanın yaradılmasında əsas məqsəd beyin mərkəzlərinin fəaliyyətinin stimullaşdırılması, dövrün tələblərinə uyğun təşkil edilməsi, dövlət qurumları və beyin mərkəzləri arasında mütəmadi kommunikasiya və əməkdaşlığın qurulması, həmçinin beyin mərkəzlərinin fəaliyyətləri barədəictimaiyyətdə məlumatlılığın artırılmasıdır.

Çıxışlardan əvvəl Beyin Mərkəzləri Platformasının internet portalı barədə geniş təqdimat dinlənilib.

Sonra çıxış edən Prezident Administrasiyasının sektor müdiri Fuad Axundov dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin ölkəmizdə elmi-analitik institutların fəaliyyətinə xüsusi diqqət və qayğısından danışdı. O bildirib ki, Azərbaycan Prezidenti tədqiqatların yalnız dövlət institutları tərəfindən yox, həm də vətəndaş cəmiyyəti daxilində inkişaf etdirilməsi üçün milli donor institutlarının yaradılması haqqın-

da qərar qəbul edib. F.Axundov qeyd edib ki, hazırda Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin xətti ilə 400-dən çox layihə maliyyələşdirilir. Müasir global çağırışlar, eləcə də süni intellekt və rəqəmsallaşma fonunda beyin mərkəzlərinin üzünə böyük iş düşdüyünü deyən sektor müdiri əmin olduğunu bildirib ki, Beyin Mərkəzləri Platforması Azərbaycanın dünyaya çıxışını və dünyada Azərbaycan barədə məlumatlılığın artırılmasında mühüm rol oynayacaq, birgə layihələrin inkişafına, yeni təşəbbüslərin qurulmasına və müxtəlif mövzular ətrafında fikir mübadiləsinin aparılmasına töhfə verəcək.

Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin (BMTM) İdarə Heyətinin sədri Fərid Şəfiyev platformanın 7 təsisçidən ibarət olduğuna, hazırda 27 beyin mərkəzinin burda təmsil edildiyinə və fəaliyyətinin konsensus əsasında qurulduğuna diqqət çəkib. Beyin mərkəzlərinin yaranma tarixinə toxunan BMTM sədri Mərkəzin fəaliyyətinin əsasən aktual, praktiki məsələlərə yönəldiyini diqqətə çatdırıb. Onun sözlərinə görə, İkinci Qarabağ müharibəsi bitmə, təhdidlər hələ bitməyib, əksinə genişlənərək daha mürəkkəb xarakter alıb.

Dəyişən dünyada beyin mərkəzlərinin artan əhəmiyyətinə toxunan Azərbaycan Strateji və Beynəlxalq Araşdırmalar Mərkəzinin direktoru Eldar Namazov bu məsələdə dövlət strukturlarının da üzünə mühüm iş düşdüyünü, lakin işin analitik bazasının hazırlanmasının da eyni dərəcədə vacib olduğunu qeyd edib. E.Namazov platforma çərçivəsində illik toplantıların keçirilməsinin, birgə elmi nəşrlərin hazırlanmasının effektivliyin artırılmasına töhfə verəcəyini bildirib.

Milli Məclisin deputatı, Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Zəhid Oruc beyin mərkəzlərinin vahid platformasının yaradılmasının ölkəmizin global risklərdən qaynaqlanan çağırışlara hazırlıqda əhəmiyyətinə toxunub. Ermənistan və onun

havadarlarının dezinformasiya siyasətindən danışan Z.Oruc erməni diasporunun beyin mərkəzlərinə sızaraq anti-Azərbaycan təbliğatı apardığını və bu səbəbdən beyin mərkəzlərinin rəqəbətdə davamlılığının artırılmasının zəruriliyinə diqqət çəkib. Deputat, həmçinin Türk Dövlətləri Təşkilatı daxilində beyin mərkəzləri alyansının yaradılmasının vacibliyinə toxunub.

Milli Məclisin deputatı, ADA Universitetinin prorektoru, İnkişaf və Diplomatiya İnstitutunun (IDD) direktoru Fərid İsmayilzadə ADA və BMTM-in birgə təşkilatlığı ilə artıq 6 dəfə beynəlxalq beyin mərkəzləri forumunun təşkil edildiyini, 3 saatdan çox davam edən məhsuldar görüşlərin əhəmiyyətinə toxunub. Qərarqəbuləmə prosesində və xarici siyasətlə bağlı mesajların təsviqində beyin mərkəzlərinin rolunun artırılmasından danışan F.İsmayilzadə bu istiqamətdə beynəlxalq beyin mərkəzləri ilə əməkdaşlığın vacib yer tutduğuna diqqət çəkib.

İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin icraçı direktoru Vüsal Qasımlı global trendlər fonunda platformanın vaxtında atılmış addım kimi qiymətləndirib. Dövlətlər və cəmiyyətlərin inkişafında kollaborativ institutların əhəmiyyətinə toxunan V.Qasımlı bezi böhran vəziyyətlərində beyin mərkəzlərinin həlledici roluna diqqət çəkib. O, ABŞ, Avropa İttifaqı və Çin inkişaf strategiyalarının hazırlanmasında beyin mərkəzlərinin rolundan bəhs edib.

Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin icraçı direktoru Rəvan Həsənov beyin mərkəzlərinin sayının artırılmasının zəruriliyindən danışdı. O, beyin mərkəzləri və ictimaiyyət arasında əlaqələrin intensivləşdirilməsinin, xüsusən də bölgələrdə bu işi təşviq etmək üçün konkret addımlar atılmasının vacibliyinə toxunub. R.Həsənov, həmçinin media ilə beyin mərkəzlərinin münasibətlərinin koordinasiya formada aparılmasının zəruri olduğunu bildirib.

Son 3-4 ildə global səviyyədə Cənubi Qafqaz regionunun tədqiqatına xüsusi diqqət ayrıldığını deyən Cənubi Qafqaz Tədqiqatlar Mərkəzinin direktoru Fərid Məmmədov ölkəmizin özünün bu tədqiqatlarla təşkilatlıqların əməkdaşlığına toxunub. O, həmçinin Beyin Mərkəzləri Platformasının ümumi koordinasiya effektivliyinin artırılmasından bəhs edib.

Çıxışlardan sonra beyin mərkəzlərinin cəmiyyətdə rolu, xarici beyin mərkəzləri ilə əməkdaşlıq barədə, həmçinin siyasi və iqtisadi mövzularla bağlı müzakirələr aparılıb.

İsrail şərtlərini ABŞ-a təqdim edib

N.BAYRAMLI

Yaxın Şərqdə vəziyyət yenidən gərgin fəzaya qədəm qoyub. Qəzza bölgəsində baş verənlər İsrail ilə Fələstin arasında uzun illərdə davam edən ədavətin bitməsi üçün indiyədək görülən bütün işlərin fiaskoya uğradığını göstərir. Xatırladaq ki, ötən il oktyabrın 7-də HƏMAS qruplaşması İsrailin nəzarətində olan ərazilərə hücum edib. Buna cavab olaraq İsrail ordusu Qəzzada hərbi əməliyyatlara başlayıb. Son vaxtlar isə ABŞ Prezidenti Cozef Bayden Qəzza sektorunda atəşkəs razılaşması ilə bağlı təklifi çıxış edib. Bir sıra dövlətlər də bölgədə atəşkəsin elan olunmasına, tərəfləri sülhə gəlməyə çağırıb. Türkiyə, regiondakı ölkələr, xüsusilə, Qətər, Misir və Səudiyyə Ərəbistanı sabitliyin bərpası üçün müxtəlif təşəbbüslərlə çıxış edib. Bir neçə gün öncə danışıqların növbəti mərhələsi baş tutsa da, ortada müsbət nəticə yoxdur.

Paralel olaraq müharibənin miqyası böyüyür - bir müddətdir ki, Livan ərazisində də sükut pozulub. İsrail ordusu Livan ərazisində “Hizbullah”ın hərbi obyektlərini və canlı qüvvələrini hədəfə almaqdadır. Ötən gün isə İsrail Müdafiə Qüvvələrinin əsgərləri Livanın cənubunda reydlər zamanı raket buraxılış qurğularını məhv ediblər. Bu barədə ordunun mətbuat xidmətinin məlumatında deyilir. Reydlər zamanı İsrail əsgərləri “Hizbullah”-a məxsus tank əleyhinə raketlər, buraxılış qurğuları, qumbaraatanlar, döyüş sürəti, partlayıcı maddələr, qumbaraatan və əlavə hərbi texnika da daxil olmaqla çoxlu silah aşkar edərək zərərsizləşdirib. Bundan əlavə, İsrail Müdafiə Qüvvələri Qəzza zolağının Cəbeliyyə bölgəsində silahların hərbi infrastrukturunu məhv edib.

Ordunun mətbuat xidməti bildirib ki, Rəfah bölgəsində İsrail əsgərləri üçün təhlükə yaranan bir neçə silahlı da öldürülüb. Bundan əvvəl “Axios” portalı xəbər verib ki, İsrail

ABŞ-a Livandakı müharibəni dayandırmağa və hər iki ölkənin sakinlərinin sərhəddən ərazilərdəki yaşayış məntəqələrinə qayıtmasına təmin etməyə imkan verən diplomatik həll üçün şərtlərini əks etdirən sənəd təqdim edib. Nəşrin məlumatına görə, İsrail tərəfi öz Hərbi Hava Qüvvələrinin Livan hava məkanında sərbəst fəaliyyət göstərməsini tələb edib.

Bundan başqa, Livanda “Hizbullah” hərəkatının fəaliyyətinə sponsorluq edən “Əl-Qard Əl-Həssan” maliyyə və kredit assosiasiyasının əzi bəş şöbəsi gecə saatlarında İsrail hərbi hava qüvvələrinin zərbələrinə məruz qalıb. Beyrutun cənubunda bu assosiasiyanın mərkəzi ofislərinin yerləşdiyi iki binaya, həmçinin Baalbek, Rayak və Hermeldəki regional bölmələrinə raketlər atılıb.

Xatırladaq ki, oktyabrın 19-da “Hizbullah” tərəfindən İsrailin Baş Nazirini Netanyahuun Qeysəriyyədəki şəxsi iqamətgahına pilotsuz uçuş aparatları ilə hücum edilib. Hücum nəticəsində xəsarət alan olmayıb. Baş nazir və həyat yoldaşı hücum vaxtı iqamətgahda olmayıblar. İsrail tərəfi isə bəyan edib ki, Baş nazir Netanyahuun Qeysəriyyədəki iqamətgahına edilən hücumu cavab verəcək. Bu barədə “The Jerusalem Post”-a diplomatik mənbə bildirib.

Yeri gəlmişkən, qeyd edək ki, Netanyahu ABŞ prezidentliyinə namizəd Donald Tramp-la telefonla danışdı. “İsrail ABŞ administrasiyasının narahatlığını nəzərə alıb, lakin son nəticədə öz milli maraqlarına əsaslanaraq qərarlar verəcək”, - deyən Netanyahu bildirib. Bundan əvvəl “The Hill” qəzeti ABŞ Demokratlar Partiyasının üzvlərinin İsrailin Baş nazirinin Amerika seçkilərinə müdaxilə edə biləcəyindən şübhələndirini yazmışdı. Nəşr qeyd edib ki, 2020-ci ilə müqayisədə ABŞ Prezidenti Cozef Bayden və vitse-prezident Kamala Harrisin administrasiyasında dəstəkdə xeyli azalma var.

Gürcüstanda parlament seçkiləri öncəsi siyasi proseslər gərginləşməkdədir. Son aylarda Qərb ilə rəsmi Tbilisi arasındakı fikir ayrılıqlarının daha fərqli müstəvilərə transfer olunması gözlənilir. Xüsusilə seçkiöncəsi proseslərdə aktivliyin artması müşahidə olunur ki, bu da gözləniləndir. Xatırladaq ki, bu ilin mayında Gürcüstanda “Xarici təsirin şəffaflığı haqqında” qanunun qəbulu ilə başlanan “siyasi konflikt” ötən dövrdə artan təhlükə inkişaf edib. Bu müddət ərzində Gürcüstanın Avropa İttifaqına inteqrasiyası prosesi dyandırılıb, Tbilisiyə göstərilən yardım-

Məğlubiyyətin göstəricisi...

Vurğulandıqı kimi, oktyabrın 26-da keçiriləcək parlament seçkiləri ərəfasində siyasi vəziyyət daha da gərginləşib. Oktyabrın 20-də Tbilisidə təşkil olunanşübhəli mitinqdə bunu sübut edib.

Bələ ki, ötən bazar günü Gürcüstanın qeyri-hökumət təşkilatları tərəfindən mitinq təşkil olunub. Gürcüstan prezidenti Salome Zuraşvili “Gürcüstan Avropa İttifaqını seçir” şüarı ilə keçirilən aksiyada iştirak edib. Mitinqi “Gürcüstanın Avropa Orbiti” QHT və “Mənim səsim Al-” koalisiyası təşkil edib. Mitinqin tələbləri isə bəllidir - onlar yuxarıda bəhs olunan qanunun deaktiv olunmasını istəyir.

Gürcüstanın hakim partiyası isə bu mitinqi uğursuz sayıb. Gürcü Arzusunu” partiyasının icraçı katibi Mamuka Mədinarede deyib ki, müxalifət bu mitinqlə parlament seçkilərini bir həftə öncə uduzduğunu elan etmiş oldu: “İnsanları bütün Gürcüstandan gətirmişdilər. Dörd partiya və QHT sektorunun zəngin təbəqəsi bu aksiyanın təşkilatçılığı ilə məşğul idi. Buna baxmayaraq, onlar qarşısız vəziyyətə qaldılar. Onları buna kim məcbur etdi ki? Rustaveli prospektinə yığılsaydılar, orada daha çox adam olduğu görünürdü”.

Qərbin Gürcüstan planı...

Seçkiöncəsi siyasi vəziyyətin gərginləşməsi gözlənilir

lar sanksiyalaşdırılıb. Qəbul olunan qanun isə Qərbin Gürcüstanı təsir imkanlarını məhdudlaşdırır. Qanunun qəbul olunması sifri milli maraqlara yaranan təhdidlərin qarşısını almaq zərurəti ilə bağlıdır. Qanuna əsasən, illik gəlirinin 20 faizdən çoxunu xarici dövlətlərdən, beynəlxalq təşkilatlardan, Gürcüstan vətəndaşı olmayan qurum və şəxslərdən əldə edən və dövlət

tərəfindən təsis edilməyən media orqanları və QHT-lər Gürcüstandakı “xarici gücün maraqlarını güdən təşkilat” kimi reyestrəndən keçməli olacaqlar.

Reyestrəndən keçməyənləri isə maliyyə sanksiyaları gözləyir. Lakin onun normaları fiziki şəxslərə şamil edilməyəcək. Gəlirlərinin 20 faizdən çoxu xaricdən gələn qeyri-kommersiya hüquqi şəxslər və mətbuat orqanları qanunun təsir dairəsində olacaqlar. Gürcüstan hakimiyyəti verdiyi izahatlarda bildirir ki, ölkənin milli maraqları bu qanunun qəbul olunmasını zəruri edib.

Təzyiqlərin neytrallaşdırılması prosesi...

Gürcüstanı təzyiqlər altında saxlamaq istəyən Qərb dairələri qanunu “anti-demokratik” adlandırdı. Qanunun hələ müzakirə mərhələsində olduğu vaxtlarda gürcü müxalifətinin təşkil etdiyi mitinqlərdə, konkret olaraq may ayında Avropa İttifaqına üzv olan Litva, Estoniya, İslandiya və Latviyanın xarici işlər nazirlərinin iştirak etməsi də Qərbin açıq-aşkar təzyiqlərinin göstəricisi idi. Lakin Gürcüstan hakimiyyəti geri çəkilməyərək sözügedən qanunu qəbul etdi. Bələ bir şəraitdə ABŞ və

Avropa İttifaqı Gürcüstan hökuməti ilə əməkdaşlığa yenidən baxılacağı və sanksiyaların tətbiqi ilə hədələyib. Artıq Avropa İttifaqı Gürcüstanın təşkilatla üzvlük məsələsi ilə bağlı danışıqları dayandırıb. Eləcə də, Tbilisiyə bezi maliyyə yardımlarının kəsildiyi də elan edilib.

ABŞ isə öz növbəsində Gürcüstana qarşı “MEGOBARI aktı”-nı qəbul edib. Konqresin Xarici əlaqələr komitəsində keçirilən səsvermədə 41 konqresmen sənədi dəstəkləyib, 6-sı isə əleyhinə səs verib. Sənəddə Gürcüstanda demokratik geriləmənin olduğu, bu səbəbdən Gürcüstan hökumətinin fəaliyyətinə və onun Rusiya ilə eləcə də - digər avtoritar rejimlərlə əlaqələrinə nəzarətlən məntəqələrdəki seçicilərinə diqqət çəkilir.

3 milyon 508 min 294 nəfər “seçim” edəcək...

Gürcüstanda, 67-si isə 47 xarici ölkənin 53 şəhərində olacaq. Ölkə daxilində yaradılacaq 3 min 44 məntəqənin 13-ü penitensiar müəssisələrdə və psixi xəstələrin yerləşdirildiyi mərkəzlərdə, 12-si isə həbsxanalarda açılacaq. Səsvermə üçün 3 milyon 325 min 100 bülleten çap olunacaq. Bunlardan 2 milyon 838 min 600 mini elektron səsvermə, 486 min 500-ü isə köhnə qayda ilə səs vermək üçün yaradılan məntəqələrdəki seçicilər üçün nəzərdə tutulub.

Qeyd edək ki, proporsional sistem üzrə keçiriləcək parlament seçkilərində 5 faizlik bəyri keçən siyasi partiyalar parlamentdə təmsil oluna biləcəklər.

N.BAYRAMLI

Azərbaycanın COP29-a uğurlu ev sahibliyi...

Malik olduğumuz potensialı nümayiş etdirəcək

Azərbaycanda BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29), həmçinin Kioto Protokolunun Tərəflər Görüşünün 19-cu sessiyası və Paris Sazişinin Tərəflər Görüşünün 6-cı sessiyası kimi mötəbər tədbirlər keçiriləcək.

Xatırladaq ki, BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası insanların iqlim sistemində təhlükəli müdaxiləsinin qarşısını almaq məqsədilə 1992-ci ilin iyununda Rio-de-Janeyro şəhərində keçirilmiş Sammitdə imzalanıb. İlk tədbiri 1995-ci ilin martında Berlində keçirilən COP-un hər il keçirilməsi artıq ənənə halını alıb. COP-a sədrlik isə rotasiya əsasında BMT-nin 5 regionunun - Afrika, Asiya, Latin Amerikası, Karib Hövzəsi və Avropa (Mərkəzi, Şərqi, Qərbi və digər) təmsilçiləri arasından seçilir. Azərbaycan Şərqi Avropa qrupunun təmsilçisi olaraq bu il yekdlı qərarla COP-a sədrlik edəcək. Bununla bağlı qərar keçən II Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində baş tutmuş COP28-də qəbul olunub.

Bakıda keçiriləcək tədbirin əhəmiyyətini göstərən məqamlardan biri orada iştirak edəcək qonaqların sayıdır. Belə ki, ilkin məlumatlara görə, COP29-da 100-dən çox ölkənin nümayəndələri, xüsusilə ətraf mühitin mühafizəsi, ekologiya, "yaşıl enerji" sahələrində ixtisaslaşan qurumların təmsilçiləri, ümumilikdə, 80 minə yaxın qonağın iştirakı gözlənilir.

Bu gün dünyanın narahat edən əsas məsələlərindən biri də iqlim dəyişikliyi-dir. Məhz buna görədir ki, hazırda COP tədbirinin əhəmiyyəti xeyli artır.

Bu bərədə tədqiqatçı, sosioloq Məhbubə Mehdiyevanın məqaləsində bildirilir ki, bəşər övladı uzun dövr ərzində öz ehtiyaclarını ödəmək üçün təbii sərvətlərdən bir çox hallarda kortəbii şəkildə istifadə etməklə ətraf mühitə sağalmaz yaralar vurub, qlobal ekoloji durumu fəlakət halına gətirib. Xüsusilə son yüz ildə bioloji müxtəlifliyə qarşı ciddi təhdidlər, nadir flora və fauna növlərinin tükməməsi adi hal alıb. İqlim dəyişiklikləri içməli və suvarma suları ilə təminatda problemlər yaradıb, buzlaqların və göllərin sahəsi azalıb, miqrasiya güclənib, ekosistem xidmətlərinin keyfiyyəti isə aşağı düşüb. Beləliklə, bioloji müxtəlifliyə və ümumilikdə, təbiətə dağıdıcı təsirlərlə bağlı narahatlıq XX əsrin ortalarında doğru getdikcə daha çox hiss olunmağa başlayıb. Yaşıllıqların yüksək sürətlə azalması, qlobal istiləşmə, atmosferin temperaturunun son 250 ildə 20 C-yə qədər yüksəlməsi ilə bağlı əsaslı məlumatların aşkarlanması elm adamlarını, qabaqcıl təfəkkür sahiblərini artan təhlükəni görməyə, həyəcan təbəli çalmağa vadar edib. Nəticədə iqlim dəyişmələri dünyanı narahat edən qlobal problemlərdən biri kimi daim diqqət mərkəzinə düşüb.

İqlim dəyişmələri ilə bağlı vəziyyət fəlakətə doğru dəyişir...

İqlim dəyişmələri üzrə hökumətlərərsası ekspertlər qrupunun hesabatına görə, temperaturun artması əsasən istilik effekti yaranan qazların - karbon dioksid (CO2), metan (CH4), azot oksidi

və xlor-fülör birləşmələrin konsentrasiyasının artması ilə əlaqədardır. Belə ki, sənaye dövrünü əhatə edən son iki əsrdə atmosferdə karbon qazının miqdarı 28 faiz, metanın miqdarı isə 60 faiz artıb. Məhz bunların nəticəsidir ki, bəşəriyyət iqlim dəyişikliyinə, o cümlədən dəyişən hava şəraitinin, dəniz səviyyəsinin qalxıb-ənməsinin və daha ekstremal hava hadisələrinin təsirlərinə məruz qalır. Çünki insan fəaliyyəti nəticəsində yaranan istixana qazlarının emissiyaları iqlim dəyişikliyinə təkan verir və bu proses davam edir. İndi onlar tarixdə ən yüksək səviyyəyə çatıb. Həç bir tədbir görülməzə, dünyanın orta səth temperaturunun XXI əsrdə 3 dərəcə artacağı ehtimal olunur. Bu isə, sözün əsl mənasında, fəlakət deməkdir.

Odur ki, bu problem aradan qaldırılması beynəlxalq səviyyədə koordinasiya tələb edir. Çünki iqlim dəyişikliyi milli sərhədlərə məhəl qoymayan qlobal problemdir. İstənilən yerdə baş verən emissiyalar planetin hər yerində hiss olunur və təbii ki, insanlara təsir göstərir. Başqa sözlə desək, qlobal istiləşmənin qarşısını almaq yalnız bir dövlətin öhdəliyi olmadığına görə bütün dünya ölkələri birləşməlidir. Dünyanın aşağı karbonlu iqtisadiyyata doğru keçidinə kömək etmək üçün beynəlxalq əməkdaşlıq olduqca vacibdir.

Kioto Protokolu və Paris Sazişi
Ötən əsrin 90-cı illərində hərərin 1,5 dərəcə yüksəlməsi ilə əlaqədar 1997-ci ildə imzalanı Kioto Protokolu beynəlxalq əməkdaşlıq baxımından vacib sənədlərdən biri hesab oluna bilər. Bu Protokola qoşulanlar qlobal istiləşməyə səbəb olan istixana qazlarının atmosfərə tullanmasını məhdudlaşdırmaq öhdəliyini daşıyır. Azərbaycan da daxil olmaqla, bir çox ölkə bu Protokolu ratifikasiya edib. Ölkəmiz Kioto Protokolunu 2000-ci ildə təsdiqləyib və 2015-ci ildə bu sənəd üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsinin ikinci dövrü üçün qəbul edilmiş Doha əlavəsinə ratifikasiya edib.

Beynəlxalq əməkdaşlıq baxımından digər vacib sənəd isə 2015-ci ildə imzalanmış Paris Sazişidir. Bu Saziş 2016-cı il noyabrın 4-də qüvvəyə minib. Onu imzalayan ölkələr qlobal temperaturun artım səviyyəsini 2 dərəcə Selsidən aşağı məhdudlaşdırmağa razılaşmaqla yanaşı, ciddi riskləri nəzərə alaraq, bu göstəricini 1.5 dərəcə Selsi olmasa üçün mübarizə aparmaq öhdəliyi götürüblər. Bu sənəddə də atmosferdə karbon dioksidin azaldılmasına dair tədbirlərin tənzimlənməsi əsas öhdəlik kimi əks olunub.

Azərbaycanın öhdəlikləri
Qeyd edək ki, Azərbaycan bu Sazişi 2016-cı il aprelin 22-də imzalayıb və həmin ilin oktyabrında ratifikasiya edib. Paris Sazişinin 4-cü maddəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan BMT İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının katibliyinə özünün "Milli səviyyədə müəyyən

edilmiş Təhlələr" sənədini təqdim edib və qlobal miqyasda iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması təşəbbüslərinə töhfə olaraq, 1990-cı baza ili ilə müqayisədə 2030-cu ilə qədər istixana effekti yaranan qaz emissiyalarının 35 faiz həcmində azaldılmasını hədəfləyib. Ölkəmiz 2021-ci ildə Qlazqo şəhərində keçirilmiş COP26-da isə qlobal iqlim dəyişmələrinə təsiri azaltmaq məqsədilə təşəbbüslərə töhfə olaraq 2050-ci ilə qədər bu emissiyaların 40 faiz həcmində azaldılması hədəf kimi götürüb.

Ölkəmizin götürdüyü öhdəliklərə uyğun olaraq xeyli işlər gördüyü hər kəs tərəfindən təqdir edilir. Belə ki, 1990-2022-ci illər üzrə aparılmış İstilik Effekti Yaranan Qaz Emissiyalarının inventarlaşmasına əsasən, 2022-ci ildə Azərbaycan baza ili olan 1990-cı illə müqayisədə emissiyaların 34,2 faiz azalmasına nail olub. Bütün bunlar şübhəsiz ki, ölkədə həyata keçirilən uğurlu ekoloji siyasətin nəticəsidir.

Bununla yanaşı, "Azərbaycan 2030: Sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər" sənədində "İşğaldan azad olumşu ərazilərə Böyük Qayıdış" adlı 4-cü və "Təmiz ətraf mühit və "Yaşıl artım" ölkəsi" adlı 5-ci prioritetlərin reallaşdırılması çərçivəsində hazırda işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə infrastrukturun bərpası və SMART infrastrukturun formalaşması istiqamətində mühüm işlər həyata keçirilir. Həmin ərazilərimizdə yaşıl enerji zonası yaradılır, "ağıllı şəhər" və "ağıllı kənd" layihələri icra olunur. Bundan əlavə, İqlim Dəyişmələri üzrə Dövlət Komissiyasının müvafiq qərarı əsasında "Az karbonlu inkişaf üzrə Milli Strategiya", "Milli Adaptasiya Planı" və digər önəmli sənədlərin hazırlanmasına başlanılıb.

Bir sözlə, hazırda ölkəmizdə iqlim dəyişmələri ilə mübarizə istiqamətində həm institusional, həm də qanunvericilik sahəsində bir sıra mühüm tədbirlər həyata keçirilir.

Bəzi ölkələr bu qlobal məsələyə laqəyd münasibət bəsləyir

Lakin təəssüf hissi ilə qeyd etmək lazımdır ki, hələ də iqlim dəyişikliyinə sadıqlıq nümayiş etdirməyən ölkələr var. Paris Sazişinin imzalanmasından ötən dövr ərzində dünya birliyinin götürdüyü öhdəliklərin icra vəziyyəti onu deməyə əsas verir ki, aparılan siyasətlər hələ də temperaturu sabitləşdirmək və iqlim dəyişikliyinə ən pis təsirlərinin qarşısını almaq üçün kifayət deyil. Çünki həç də hər kəs emissiyaların kifayət qədər sürətlə azaldılması istiqamətində lazımi investisiya və maliyyə vəsaiti cəlb etmir. Odur ki, fəaliyyət imkanları getdikcə azalır. Lakin bu tendensiyanın qarşısını almaq və gələcək nəsillər üçün sağlam, inkişaf edən, yaşana bilən planet saxlamaq üçün az da olsa, vaxt var.

Sözsüz ki, dünyada iqlim dəyişikliyinə qarşısının tam alınması qeyri-mümkündür. Lakin prosesi zəiflətmək və gələcək nəsillər də həyatını xilas etmək üçün Kioto Protokolu və Paris Sazişi kimi beynəlxalq sənədlərin icrasına diqqət artırılmalıdır. Planetimizi qorumaq hər kəsin öhdəliyidir.

Bütün bunları nəzərə alıqda biz COP29-un nə qədər vacib tədbir olduğunu görürük. Digər tərəfdən Azərbaycanın COP29-a uğurla ev sahibliyi etməsi ölkəmizin növbəti böyük uğuru olmaqla bərabər, həm də malik olduğumuz potensialı bütün dünyaya göstərmək baxımından önəmli. Şübhə yoxdur ki, siyasi nöqtəyi-nəzərdən konfransın ölkəmizdə keçirilməsi beynəlxalq münasibətlər sistemində məhz Azərbaycanın rolunun daha da artmasına və mövqeyinin daha da güclənməsinə gətirib çıxaracaq.

artır. Qeyd etmək olar ki, Termiz Dövlət Universitetinin intellektual məhsul olan bu platformanı özərində təbii etmə üçün respublikanın digər dövlət ali təhsil müəssisələri tərəfindən tələblər artmaqdadır. Universitetdə tədris prosesini rəsmiləşdirmək və tələbələrə müxtəlif məsələlərdə rahatlıqlar yaratmaq məqsədilə cari tədris ilindən başlayaraq, beynəlxalq standartlara uyğun "Qeydiyyat ofisi" xidməti fəaliyyətə başlamışdır. Bundan əlavə, universitetdə vilayət tarixində ilk dəfə olaraq jurnalistika təhsil istiqaməti açılıb və bu il 25 oğlan və qız tələbə qəbul olunub. Onlar üçün müasir bir studiya - "Jalına" yaradılmış, vilayətin aparıcı çap, elektron televiziya və radio KİV-ləri ilə davamlı əməkdaşlıq əlaqələri qurulmuşdur. Qeyd etmək lazımdır ki, Termiz Dövlət Universitetinin tələbələri müxtəlif istiqamətlərdə keçirilən milli və beynəlxalq müsabiqələrdə fəal iştirak edərək universitetin şöhrəti layiqincə qoruyurlar.

Xüsusilə elm və təhsil istiqamətində beynəlxalq müsabiqələrdə 9 medal (3 qızıl, 2 gümüş, 4 bürünc) və respublika müsabiqələrində 11 medal (3 qızıl, 3 gümüş, 5 bürünc) qazanmışlar. 2023-2024-cü illərdə tələbələr idman istiqamətində respublika, Asiya və dünya yarışlarında 37 medal qazanmışlar. Özbəkistanın dünya arenasında integrasiya prosesi davam etdikcə, Termiz Dövlət Universiteti də bu sayların ön sıralarında olmağı hədəfləyir. Termiz Dövlət Universiteti öz elmi və maarifçi köklərini qoruyaraq yeni üfüqlərə doğru can atır.

Obidjon Şəfiyev, Termiz Dövlət Universitetinin prorektoru

radılaraq fəaliyyət göstərərək. Fəaliyyət istiqamətlərini ümumiləşdirdikdə, böllü olur ki, bu qurum bütünlüklə siyasiləşib və okeanın o tayından gələn təlimatları dövlətə xəyanət yolu tutub. Güllənçilər siyasi məsələlərə müdaxilə etməkdən çəkinmirdilər. FETÖ camaatına illər boyunca son məqsədə çatmaq üçün bütün vasitələrə əl atmaq, hətta öldürməkdən çəkinməmək təlimatları asılıb. Bu da soyuq müharibədən sonra Qərbdə İslamın təmsilində yeni bir düşmən obrazının yaradılması ilə bağlıdır. İslamofob dairələrin əlində alətə çevrilən FETÖ terror əməllərinə səvə edilməklə hom də müqəddəs dinimizin gözənd salınmasına xidmət etmiş oldu. Əgər bir sıra qanlı terror əməllərinin altında FETÖ-nün imzası dayanırdısa, böllü dairələrdən ötrü İslama qarşı hücum etməmək, bu dinin daşıyıcılarını diskriminasiya etməz məruz qoymaq üçün bundan yaxşı bir fürsət ola bilərdimi?

Terror qruplaşması 2016-cı il iyulun 15-dən 16-na keçən gecə qardaş Türkiyədə dövlət çevrilişinə cəhd etdi. FETÖ-nün məlum terror hadisələrini törətməkdə məqsədi Türkiyədə dövlətçiliyini təməllərinə zərər vermək idi. Hadisələr zamanı daha əvvəl orduda yerləşdirilmiş güllənçilər və FETÖ-yə bağlı olan qüvvələr legitim hakimiyyəti hərbi yolla ələ keçirmək məqsədi ilə hərəkətə

Vasitə məqsədi doğrultmayanda

Fridrix Şillerin "Qaçaqqlar" dramı haqqında

əvvəli ötən sayımızda

Onlar çirkin qayda-qanunlar uydurur, min bir şərtə boyun əyməklə öz təbiətlərini zorlayırlar. Bir qədər şərabı əsə-əsə içirlər: görəsən bu sağlığa içsəm, necə olar, xətası çıxmaz ki? İşləri düşündə lakeyə belə yaltaqlanırlar - yeri gələndə saqqal tərpedə bilər, ancaq fağırları, yoxsulları ayaqlayıb keçirlər, çünki onlardan qorxmur, bir xeyir gözləmirlər. Ləzzətli bir nahar verəndə bir-birinin tərəfini göylərə qaldırırlar, di gəl, bir həsir üstündə bir-birənə qonim kəsirlir. Kilsəyə az gedənləri kafir adlandırlar, özləri isə məhrab önündə sələmlərini hesablayırlar. Diz çökəndə ibadətə yox, paltarlarının yaraşığına, oxunan dualara yox, dua oxuyanın zəmindəki qıvrımlara fikir verirlər. Qaz başı kəsildə özlərindən gedirlər, rəqibləri birjada müflis olanda isə əl çalıb sevinirlər...

Məmmi öz bədənini mənəngənəyə salmalı, iradəmi qanunlarla zəncirləməliyəm? Qanun qartal qanadıyla uça bilənləri belə ilbiz kimi sürünməyə məcbur eləyir. Qanun bir nəfər də olsun böyük insan yetirməyib, böyük ehtiraslər, nəhəng təbiətlər yalnız azadlıqdan doğur. Müstəbidin qarnına girəndən sonra onlar onun mədəsinin şiltalarını yerinə yetirir, onun yelində boğulurlar. Ah, əgər Hermanın böyük ruhu küllə dönmüş xarabalıqlar içindən qalxıb əlovna bilsəydi!.. Mənnə özüm kimi qaçaqlardan ibarət bir ordu verir, Almaniyadan elə bir respublika yaradım ki, Roma da, Sparta da onun yanında qadın monastırına bənzəsin".

Göründüyü kimi, Karl Moor antik dövrün ideallarıyla yaşayır, ancaq qədim filosofların, alimlərin yox, antik sərkdələrin idealları, qədim hökmdarların cəngavərlik arzuları, imperatorların cahangirlik xüyalılarıyla. Onun Almaniya qurmaq istədiyi respublika da maarifçi müstəfəklərlərin, xalq hakimiyyəti ideyası müəlliflərinin arzularıdır. Cümhuriyyət yox, bir zaman Kromvelin İngiltərədə qurduğu sayaq respublika maskalı diktatura, bir az da ullağa gedə bilsə, işğalçı imperiya ola bilər.

Meysanada olduğu vaxt qardaşının qoca qrafın adından göndərdiyi namə Karlə yetişir. Bundan əvvəl Karl atasına yazdığı məktubda səhvlərini səmimi şəkildə boynuna almış, indən belə özünü ləyaqətlə aparacağına söz vermişdi. İndisə Frans yazır ki, ataları Karlə nətəyləyib, əgər qardaşı qəstə qayıtssa, qollarına zəncir vurub zircəmiyə atılacaq. Karl bu xəbərdən bərk sarsılır; o gözləyirdi ki, atası sevimli oğluna tələfərkəliyini, ərkiyünlüyünü bağışlayıb ona yenidən xərclik göndərəcək, nəticə isə gözlədiyinə tam tərsinə olur. Bos indi nəyləməli?

Dostlardan biri təklif eləyir ki, Bohemiya meşələrində çəkilib qaçaqlıq başlasınlar, zadəganları, təcirləri, varlı yolluları soyub-talamaqla özlərinə gün aqlasınlar. Hamı bu təklifə həvəslə razılaşıb, ancaq onlara bir rəhbər, bir başbilon gərəkdi. Dostlar Karl Mooru yekdilliklə qaçaq-quldur dəstəsinin atamanı seçirlər. Karl öz vəzifəsinə sadiq qalacağına, dostlarını heç vaxt bada verməyəcəyinə and içir. Öz növbələrində dəstə üzvləri də ona sədaqət andı içirlər.

Frans Moor qardaşını atasının gözdən salmaqla kifayətlənmiş, adaxlısı Almaniyanı da ondan soyutmağa, iyrəndirməyə çalışır. Məqsədi bu yolla qızı ələ keçirməkdir. Frans deyir ki, Karl Almaniyanın ona yadigar verdiyi almaz qaşlı üzüyü xidmətə qayıtma yerinə bir fahişəyə bağışlayıb. Ancaq qızın saf qəlbi xain qardaşın hiyləsini duyur, Almaniya Fransı sətir bir tövrə rədd eləyir.

Fəqət Frans məkrli əməllərindən bir addım belə geri çəkilmir. Təkcə qardaşı yox, atası da tikanlı kol kimi onun sərvətə, hakimiyyətə gedən yolunun üstündə bitib. Qardaşını sıradan çıxaranan sonra onun başlıca məqsədi qoca atasını yoldan qraq etməkdir. İblisdən dərs alması Frans niyyətinə çatmaq üçün taxi-tac uğrunda atasının, qardaşının, hətta övladı-

nın qanına əl bulayan sultanlar, kral-lar qədər amansız, onlar qədər qətiyyətli. Qoca qrafın qotlində barmaq izi qoymasın deyər müxənnət oğul Herman adlı qeyri-qanuni mülkədar balasını prosesə qoşur, atasının yaralı qəlbini yüksək dozalı dərldə partlatmağı qərar alır. Hermanın da Amaliyada gözü var, Frans yalandan boyun olur ki, özü qraf olandan sonra Amaliyanı ona verəcək, Herman da bu ümidlə sui-qəsdə iştiraka razılaşıb.

Qiyafəsinə dəyişən bic mülkədar oğlu qoca qrafın hüzurunda özünü Karl tanıyan adam kimi qələmə verir. Fransın öyrətməsiylə qraf fon Moora böyük oğlunun Praqa civarındakı döyüşdə həlak olduğunu xəbərləyir. Qoca qraf Karlın ölümündə özünü günahkar bilir, ancaq Fransın üzündəki səvinc sayışmalarını görəndə fəlakət qasırğasının hayandan əsdiyini anlamazğa başlayır. Qraf dərdin ağırlığına dözməyib Amaliyanın qolları üstündə huşunu itirir, Frans atasını öldürüb bilib dəfninə hazırlıq görür.

Bu əsnada qaçaq-quldur dəstəsinin başçısı Karl fon Moor Bohemiya meşələrində at oynadır, varlıların sərvətini talayıb yoxsullara paylayır. Al-lahsız dünyadan, ədalətsiz quruluşdan, hərnləmiş dövlətlərdən çəlməyi qarşısına məqsəd qoyan bəyazadə öz ailəsinə, silkinə, dininə, dövlətinə qarşı çıxan anarxist kimi davranır, ard-arda vurduğu ağır zərbələrə köhnə dünyanın dayaqlarını sarsıdır. Qisas onun əsas hərəkətverici qüvvəsi, başlıca prinsipidir. Əslində, Karlın mübarizəsi konkret bir şəxsdən, quruluşdan, dindən, dövlətdən də çox bütönlü bəla qaynaqlarının ümumiləşdirilmiş adı-ünvani olan fəleynin qarşına, zamanın gərdişinə qarşıdır.

Fəqət dəstə üzvləri ataman kimi ədalətli, səxavətli deyillər. Varlılar, mülkədarlar bir yana qalsın, onlar hətta qadın monastırını talamaqla, rahibələri zorlamaqla öyünürlər. Ələ keçmiş bir qaçağı dərba çəkilməkdən qurtarmaq üçün Karl Moor dəstəsiylə şəhərə hücum çəkir, əvvəlcədən söz verdiyi kimi, evlərə, küçələrə od vurur. Nəticədə dəstə üzvlü dardan qurtulsa da, əksəri qadın, uşaq, xəstə, qoca olan səksən nəfər qisas əlovu diri-diri yandırır. Hətta qaçaqlardan biri üşüyən uşağı isinsin deyər oda atdığını yoldaşlarına gülü-gülü söyləyir. Ataman qəzəblənib onu yanından qovur.

Qaçaq yoldaşını ölümündən qurtarmagın ona çox baha başa gəldiyini anlayan Karl vicdan əzabı çəkir. Eynən Bohemiya qoşunu onun məqsədli mühasirəyə alanda da qaçaqlar vur-tut bir itki verməklə üç yüz əsgəri qətlə yetirirlər. Böllü olur ki, Karl Moorun öz məqsədinə çatmaq üçün alət kimi yararlanmağa çalışdığı qaçaqlar artıq çoxdan əldə qəfil açılan təhlükəli silaha, ramolunmaz başıpozuq dəstəyə çevriliblər. Artıq ataman onları yox, onlar atamanı idarə eləyirlər. Karlın idealları onlara yad-yabaqçdır, onları var-dövlət hərilsiyi, bundan da bətəri - öldürmək ehtirası hərəkətə gətirir.

Karl ölümü çilik-ağac oynamaqdaykən qardaşı Frans ata mülkünə yiyələnib. Di gəl, müxənnət qardaş nə xoşbəxtlik, nə rahatlıq, nə dinclik tapıb. Almaniyanı da heç cür ələ keçirə bilmir, atasının çərəyində böyümüş yetim qızı zorla özünə arvad, bu da almazsa koniz cəməyət cəhd göstərir (Almaniya gözü qızmış Frans çehiz qismində yağlı bir şillə çəkir), heç birisi baş tutmayanda qızı monastıra göndərməklə hədəfləyir. Almaniya isə buna şadlır - həm eybəcər məxluxun arvadı olmaq işgəncəsindən qurtulacaq, həm də monastırda dinclik tapıb Karlın xatirəsiylə baş-başa qalacaq.

F.UĞURLU

davamı növbəti sayımızda

TERMİZ DÖVLƏT UNIVERSİTETİ - TƏHSİL KƏSİŞMƏSİNDƏ

Mərkəzi Asiyanın düz mərkəzində, Böyük İpək Yolumun kəsişmə nöqtəsi olan qədim və cavan bir şəhərdə Termiz Dövlət Universiteti təhsil və innovasiyalar mərkəzi kimi fəaliyyət göstərir. Özbəkistanın cənubunda - Surxandər-ya vilayətində yerləşən və 70 illik tarixə sahib bu universitet bölgənin zəngin keçmişinə şadlık etməklə yanaşı, onun gələcəyini də fəal şəkildə formalaşdırır. 12 fakültədə təhsil alan təxminən 20 min tələbə ilə Termiz Dövlət Universiteti müasir Özbəkistan və qlobal iqtisadiyyatın ehtiyaclarını əks etdirən müxtəlif akademik mühitə malikdir. Tarix, özbək dili və ədəbiyyatı kimi ənənəvi fənlərdən tutmuş kompüter elmləri və biotexnologiya sahəsindəki qabaqcıl proqramlara qədər peşəkar professor-müəllim heyəti universitetdə gələcəyin qurucuları olan gənc nəsllə təhsil vermək prosesini sürətlə həyata keçirir. Qeyd etmək lazımdır ki, 651 nəfərlik peşəkar müxtəssis heyətinin 255 nəfəri elmi dərəcəyə malikdir ki, bu da son onilliklərlə müqayisədə universitetin elmi potensialının getdikcə yüksəldiyini göstərir. Termiz Dövlət Universiteti yalnız ölkədə

deyil, həm də xaricdə elm və təhsillə bağlı nüfuzunu artırır. Hazırda 91 xarici ali təhsil müəssisəsi ilə əməkdaşlıq qurmuş və 9 böyük beynəlxalq layihədə iştirak edən universitet hərətfərlili faydalı elmi və innovativ əməkdaşlıqları dəstəkləyir. Beynəlxalq reytinglərdə daxil olmaq məsələsi universitetimiz üçün prioritet istiqamətlərdən birinə çevrildi. QS, THE və ARWU kimi nüfuzlu reyting təşkilatlarının metodologiyası dərinlən öyrənilir və müvafiq platformalarda məlumatlar yenilənir. Böyük Britaniyanın aparıcı konsaltinq şirkəti ilə əməkdaşlıq qurulmuşdur. Termiz Dövlət Uni-

versitetində cari tədris ilindən etibarən pedaqog və idarəetmə işçilərinin fəaliyyətinin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi üçün KPI-nin hər cəhətdən mükəmməl işləməsi platforması tətbiq edilir. Bununla da universitetin TOP-1000 universitetlər siyahısına daxil olmaq şans

Ölkəsinə xəyanət edən Gülnə öldü

Ölkəsinə xəyanət etmiş, dövlət çevrilişi cəhdinə niyyətlanmış və qardaş Türkiyədə bir çox cinayətlərə imza atmış FETÖ təşkilatının rəhbəri Fətullah Gülnə öldü. F.Gülnənin ölüm xəbərini ona yaxın olan "Herkül" saytı yayıb. Məlumatda Fətullah Gülnənin aparıldığı xəstəxanada dünyasını dəyişdiyi bildirilib. "Herkül" saytının sosial media hesabından edilən açıqlamada, "Dəfn prosedurları ilə bağlı ətraflı məlumat ictimaiyyətlə paylaşılacaq", - deyər bildirilib. Bundan başqa, Fətullah Gülnənin bacısı oğlu Ebusele-

me Gülnə də sosial media hesabında paylaşdığı postunda onun ölüm xəbərini təsdiqləyib.

Qeyd edək ki, FETÖ uzun müddət din pərədsi altında gizlənməyi və təşkilatlanmış şəbəkə qurmağı bacarmışdı. Şəbəkənin üzvləri özlərini müxtəlif adlar altında dini-ideoloji cərəyan nümayəndələri kimi təqdim et-sələr də, bu cərəyanın və yaxud qurumun İslam dininə hansısa bir bağlılığı olmayıb.

Reallıq ondan ibarətdir ki, bu təşkilat fərqli ideologiya və məqsədlər əsasında ya-

başlasalar da, qısa müddətdə məğlubiyyətə uğradı. Xalqın öz dövlətinə, öz demokratik hakimiyyətinə dəstəyi bu məsələdə həlledici rol oynadı. Həmin gətin günlərdə Türkiyə xalqı qətiyyətli seçim edərək dövləti qorumağı bacardı.

Fətullah Gülnənin ölümü ilə bərabər FETÖ-nün də tam sıradan çıxması artıq reallıqdır. Təşkilata rəhbər şəxsin gələcəkdə F.Gülnənin qohumları və yaxud qurumda ona yaxınlığı ilə fərqlənənlər arasında seçiləcəyi ehtimal olunur. Bununla belə, FETÖ-nün F.Gülnədən sonrakı dönmədə indiki populyarlığını quruyacağına inam azdır.

MÜBARİZ

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544
“Azərmetbuatıyayımı” ASC - 0124411991, 0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Türkistan Media Group” MMC – 050 241-48-23
“Region Press” MMC – 055 316-79-01
“Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Faydası çox, zərəri...

Limon nəyə və niyə xeyirlidir?

faydalı və zəruridir.

C vitamini ilə bol olan meyvə maqnezium və lif cəhətdən zəngindir. Bağırsaqların fəaliyyətini stimullaşdırır, mikroflorasını yaxşılaşdırır. Limon şirəsi yararı bərpa edən və iltihab öleyhinə təsirə də malikdir, eyni zamanda, mikrobları öldürür.

Matroslara gündə 30 qram...

Limonun vətəni qədim Hindistandır. Əfsanəvi hindli yoxları onu sağlamlığın qorunmasında universal vasitə sayırdılar. Onların dediklərinə görə, hər adam özünü gündə bir limon yeməyə və bir limonun şirəsini içməyə öyrətməlidir. Güman edilir ki, “limon” sözü malay dilində bu meyvəni adlandıran “lerno” sözündən əmələ gəlib. Çində isə bu bitkini “limunq” adlandırırlar və tərcümədə bu “analar üçün xeyirli” deməkdir. XVIII əsrdə ingilis donanmasında uzun səfər zamanı matroslara gündə 30 qram limon şirəsi qəbul etmək məcburi sayılırdı ki, bu da onları sinqə xəstəliyindən qoruyurdu. Keçən əsrdə limonu taun xəstəliyindən qoruyan və ilan zəhəri öleyhinə vasitə hesab edirdilər. Qafqazda belə bir qədim əfsanə var ki, hökmdarın sevimlisi ağlısız hərəkət edərək qəzəbə düşər olur və həbsxanaya düşür. Ona həbsxanada yemək üçün dadına görə yemək seçməyi təklif edirlər. Məhbus limon seçir və hamının təəccübünə səbəb olur. O deyir ki, limonun qoxusu şadlandırır, qabığı və toxumları ürəyə faydalıdır, limonun ləti qıdadır, şirəsi isə susuzluğu yatırır.

Ağcaqanadlara qarşı...

çəkən insanlara kömək etməsidir. Limon qoxusu beyindəki serotonin səviyyəsini artırır. Ətrafa xoş qoxu verən limon, həmçinin havanı təmizləyir. Hətta otaqdan boya qoxusunu tez çıxarmaq üçün limondan istifadə etmək olar.

Bir sözlə, mütəxəssislər hər bir insana yatarkən yaxınlığında olan stulun üzərinə dörd hissəyə bölünmüş və içərisi duzlanmış limon qoymağı məsləhət görürlər.

Çox qəbul edilərsə...

Limonun çoxaylı faydalarını qeyd etmək ki, bu sitrus meyvəsinin çox qəbul edildiyi halda zərərləri də ola bilər. Belə ki, çiy limonu yemək və şirəsini içmək diş emalını aparır, çürüdür, kariyesi artırır və ağır boşluğunun selikli

Təzyiqi tənzimləyir

Ətri belə insandakı qan təzyiqini

azaldan limon iştah açır, həzmi asanlaşdırır. Limon həm də damar sərtliliyinin qarşını alır, soyuqduymə, grip və öskürək hallarını azaldır, mikrobları öldürür, qida zəhərlənmələri zamanı faydalıdır. Ürək-damar problemləri olan insanlar üçün də faydalı olan limon rahatlaşdırıcı təsiri ilə bədəndəki ağrıları yüngülləşdirir.

Pas ləkələrinin “düşməni”

Limonun digər faydası pas ləkələrini təmizləməyidir. Kimyəvi təmizlik vasitələrinə xeyli pul xərcləmək əvəzinə, problemi adi limonla həll etmək olar. Paslı əşyanı limon suyunda bir qədər saxlamaq, sonra isə təmiz su ilə durulamaq kifayətdir

problem yarada bilər.

Çox limon yemək demirin də sovrulmasını gücləndirir, bu zaman hemoromatoz əmələ gəlir, dəmir uyğun olmayan orqanlarda yığılıb qalır. Gündəlik limon norması 2 dilimdən artıq olmamalıdır.

Yeganə BAYRAMOVA

Ən vacib geyim aksesuarı!

Dar da olmaz, gen də...

Ayaqqabılar, şübhəsiz ki, gündəlik həyatımızda ən çox ehtiyac duyduğumuz geyim aksesuarlarından biridir. Yalnız özərimizdəki geyimlərə uyğunlaşdırılan aksesuar yox, eyni zamanda gündəlik həyatda rahatlığımızı təmin edən əsas vasitədir. Məlumdur ki, ayaqqabının ölçüsünün düz olmaması, müəyyən problemlər yaratması tez-tez rast gəldiyimiz hadisələrdəndir. Yeni ayaqqabının ayağı sıxmağı, incitməyi, yeri-yerə çatdırmağı çətinliklər çox insanın üzləşdiyi problemdir. Bu vəziyyət həm sehvə-sehvə aldığımız ayaqqabını geyinməyimizə əngəl olur, həm də ayağımızda ciddi problemlərin yaranması ilə nəticələnir.

Çox dar və ya böyük ayaqqabı geyinmək ayaq sağlamlığı üçün zərərli olur. Aldığımız ayaqqabılar ayaq üçün çox kiçik və ya dardırsa, bu problemi aradan qaldırmaq üçün bir neçə üsullar var. Hansı ki, bu üsullar ayaqlarımız üçün çox dar olan ayaqqabıları genişləndirir.

Buzluqda 2 gün saxlamaq...

Dar ayaqqabıları buzluqda saxlamaq onların genişlənməsinə kömək edir. Ayaqqabının burun dibinə nəm dəsmal qoyulur. Daha sonra ayaqqabıları torbaya qoyub iki gün buzluqda saxlamaq lazımdır. Dəsmal donduqda ayaqqabının içərisinə təzyiq edir və genişlənməsinə kömək edir.

Su ilə islatma qaydası

Bu üsul ayaqqabının materialından asılı olaraq fərqli təsir göstərə bilər. Əsasən pambıq və ya dəri ayaqqabılar üçün uyğundur. Ayaqqabıların içini nəmləndirmək, sonra qalın corablar geyinərək ayaqqabıları geyinmək lazımdır. Beləliklə, ayaqları bir neçə saat ayaqqabıda saxlamaq lazım gələcək. Bu, ayaqqabının genişlənməsinə kömək edə bilər. Lakin sintetik materiallardan hazırlanmış ayaqqabılarda bu üsulu sınamaq olmaz, çünki bu materiallar suyu udmur.

Hava feni ilə qızdırmaq

Bəzi ayaqqabılar istiliyə həssas

nəmli və tərlə sahələri, xüsusilə barmaqların həddindən artıq yaxınlığı qızartı yaradır, gəzgiləmə səbəb olur. Belə bir şərait, həmçinin ayaqlarda qan dövranının daimi pozulması və şişməsinə, nəticədə varikoz damarlarına şərait yaradır.

7 min illik tarixi var

Ayaqqabıların yaranma tarixi çox qədim zamanlara dayanır. Keçmişdə indiki zamandan fərqli olaraq ayaqqabının ayağı isti saxlaması və rahat olması kifayət idi. Əslində, ayaqqabının 7 min illik tarixi var. İnsanlar ən erkən inkişaf mərhələsində ayaqqabıya oxşar əşyalardan istifadə edib. Paleolit dövründə ayaqqabı əvəzinə ayağa xam dəri, yaxud gön dolayıblar. Dağılıq Altayda təqribən e.ə. 5-ci əsrdə dəri və keçədən hazırlanmış ayaqqabı geyinirmişlər. Ayaqqabının növləri təbii coğrafi şəraitdən, insanların təsərrüfat məşğuliyyətlərindən asılı olaraq illər keçdikcə dəyişib.

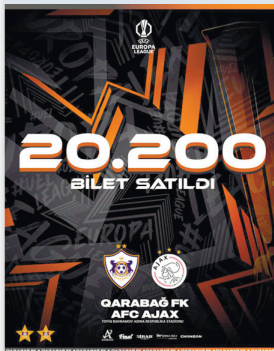
Yeganə BAYRAMOVA

İtmişdir

Sosial İqtisadi İnkişaf Uğrunda İctimai Birliyin in möhürü itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İdman

“Qarabağ” - “Ayaks” oyununun biletləri...

UEFA Avropa Liqasının Liqa mərhələsi çərçivəsində keçiriləcək “Qarabağ” - “Ayaks” (Niderland) oyununa bilet satışı davam edir. Klubdan AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, artıq matçə 20 min 200 bilet satılıb.

Biletlərin qiyməti müvafiq olaraq 5, 20, 30, 40, 75 və 150 manat təşkil edir. VVIP C və VVIP D sektorlara biletlərin qiyməti isə 300 manatdır.

Qeyd edək ki, oktyabrın 24-də Tofiq Bəhramov adına Respublika stadionunda keçiriləcək görüş saat 20:45-də başlayacaq.

Gimnaziada iştirakçıları müəyyənleşib

Azərbaycan boksçuları Bəhreynin paytaxtı Manama şəhərində keçiriləcək Gimnaziada da mübarizə aparacaqlar.

Azərbaycan Boks Federasiyasından (ABF) AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, məktəblilər arasında təşkil olunacaq yarışda ölkəmizi yeniyetmələrdən ibarət komanda təmsil edəcək. Gimnaziada da Əli Əliyev (46 kiloqram), Şahin Mustafayev (48 kiloqram), Nihat Qasimov (50 kiloqram), Zakir Həsənzadə (52 kiloqram), Sübhan Babayev (54 kiloqram), Tamerlan Əliməzov (57 kiloqram), Şahin Aslanov (60 kiloqram), Haqverdi Həsənov

(63 kiloqram), Valeh Eyvazlı (66 kiloqram), Rza Rzayev (70 kiloqram), Adil Zalov (75 kiloqram), Səfərd Məmmədov (+80 kiloqram), Güler Hüseynova (46 kiloqram), Banuçicək Nəsirli (48 kiloqram), Aylin Nəzərova (50 kiloqram), Aysun Mikaylova (52 kiloqram), Tağı Əminə (54 kiloqram), Mələk Hümətova (57 kiloqram) və Dəniz Babayevaya (63 kiloqram) güclərini sınayacaqlar.

Bəhreynə azərbaycanlı hakimlərdən Asif Məmmədov və Fərhad Rəhmanov ədaləti qoruyacaq. Qeyd edək ki, boks yarışları oktyabrın 25-dən 30-dək keçiriləcək.

“Araz-Naxçıvan” 2 futbolçu ilə müqavilə imzalayıb

“Araz-Naxçıvan” komandası yeni mövsümün startı ərəfəsində 2 futbolçu transfer edib. Klubun mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, ölkə çempionu 28 yaşlı Əli Rüstəmi və 31 yaşlı Əmirhüseyn Rəsulini heyətinə cəlb edib.

Hər iki futbolçu qeydiyyatdan keçirilib və oktyabrın 22-də “Baku Fire” klubu ilə baş tutacaq görüşdə iştirak edə biləcək.

“Barselona”nın hücumçusu Gerd Mülleri geridə qoyub

Polşa millisinin və İspaniyanın “Barselona” komandasının futbolçusu Robert Levandovski yeni naliyyətə imza atıb. AZƏRTAC xarici mətbuata istinadən xəbər

verir ki, 36 yaşlı hücumçu Avropanın top 5 Liqası - İngiltərə Premyer Liqası, İspaniya La Liqa, İtaliya A Seriya, Almaniya Bundesliqası, Fransa Liqa 1 tarixində bombardirlər siyahısında üçüncü yerə yüksəlib. O, La Liqanın X turunda “Sevilya” ilə keçirilmiş matçda (5:1) dubl etməklə buna nail olub.

Levandovskinin aktivində hazırda 366 qol var. O, almaniyalı əfsanəvi futbolçu Gerd Mülleri (365 qol) geridə qoyub.

“Çelsi” ukraynalıya 78 milyon avro ödəyir

Ukrayna millisinin və “Şaxtyor”un (Donetsk) futbolçusu Georgi Sudakov

verir ki, London klubu bu transfer üçün qarşı tərəfə 78 milyon avro ödəməyə hazırdır.

22 yaşlı yarımmüdafiəçi İngiltərənin digər təmsilçisi “Arsenal”ın da maraq dairəsindədir.

Lakin Sudakovun həmyerlisi Mixail Mudrikin

“Çelsi”də çıxış etməsi onun “zadəngarlar”ı seçməsinə səbəb ola bilər.

Qeyd edək ki, bu mövsüm bütün turnirlərdə “Şaxtyor” forması ilə 11 matçda iştirak edən Georgi Sudakov 7 qol və 2 məhsuldar ötürmə ilə yadda qalıb.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Aqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyər Hacıbəyli - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenzia: N-B-317
Tiraj: 4832
Sifariş: 2449
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 150048601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Elbrus Cəfərli